№ 265 ԿԻՐԱԿԻ, 23 ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 1914 ԿԻՐԱԿԻ, 23 ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ № 265

ՔԱՌԱՍՈՒՆԵՐԵՔԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի. կէս տարվանը և 7 ամսվանը 6 ռուբլի. ամսական 85 կոպ.
Առանձին համարները ԱՄԵՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.
Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատանը.
Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція «Мшакъ» Соломоновская ул., № 21.
Tiflis, Rédaction „Mschak“
Խմբագրատան տելեֆոն № 2—53.

ՄՇԱԿ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից)
Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզվով
Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 20—10 կոպ.
Տպարանի տելեֆոն № 67.

ԲԱՑՎԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՄՇԱԿ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ ԼՐԱԳՐԻ
ԱՌԱՋԻԿԱՅ 1915 Թ. ՀԱՄԱՐ
(44-ՐԴ ՏԱՐԻ)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆՆ Է՝

12 և 11 ամիսը	10 ամիսը	9 ամիսը	8 ամիսը	7 և 6 ամիսը	5 ամիսը	4 ամիսը	3 ամիսը	2 ամիսը
10 ռուբ.	9 ռուբ.	8 ռուբ.	7 ռուբ.	6 ռուբ.	5 ռուբ.	4 ռուբ.	3 ռուբ.	2 ռուբ.

Դեկտեմբերի 1-ից մինչեւ յունվարի 1-ը 85 կոպ., իսկ նրանք, որոնք կուզենան ստանալ նաեւ «Մշակի» հրատարակած քարտէզը, պէտք է ուղարկեն 1 ռուբլի։

Ամերիկայի բաժանորդները պիտի վճարեն տարեկան 6 դոլլար. Եւրոպայի բաժանորդները՝ 32 ֆրանկ. Պարսկաստանի բաժանորդները՝ 10 ռուբլի. Թիւրքիայի բաժանորդները՝ 120 ղրուշ։

Յայտարարութիւններ ընդունվում են բոլոր լեզուներով։ Յայտարարութիւնների համար պիտի վճարել՝ առաջին երեսի վրա տողատեղին (պէտիտ) 20 կ., վերջին երեսի վրա 10 կոպէկ։

Հասցէն փոխելու համար պէտք է ուղարկել նաեւ հին հասցէն եւ 40 կոպ. նամականիշ։

Հին բաժանորդներին խնդրվում է կպցնել փոխադրական բլանկի վրա նախկին տպագրված հասցէն իր վրա ունեցած համարով։

ՊՐԷՄԻԱՆԵՐ

«Մշակի» ՏԱՐԵԿԱՆ այն բաժանորդները, որոնք 1915 թ. համար (սկսած յունվարի 1-ից 1915 թ.) միանուագ կամ մաս-մաս վճարած կլինենան 10 ռուբլի բաժանորդավճարը, կը ստանան 1915 թ. ընթացքում ՁՐԻԱԲԱՐ հետեւեալ նոր լոյս տեսնելիք գրքերը.

1) „Տանջվածը“, մեծ վէպ ՇԱՀՐԻԱՐԻ, հայկական յեղափոխական կեանքից։

2) „Հայկական հարցը“, լուսաբանված դոկումէնտներով, մի ստուար հատոր, պատկերներով։

Ծանօթ.—Արտասահմանեան բաժանորդները պրէմիաները ստանալու համար պիտի ուղարկեն ճանապարհածախքը, որի քանակը կը յայտարարվի իր ժամանակին։

Մեր հասցէն՝ ТИФЛИСЪ, Редакція «МШАКЪ». Արտասահմանից՝ TIFLIS, Rédaction du journal «MSCHAK».

ԱՊԱՌԻԿ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՄ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՉԷ ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ

Նորին Սրբութիւն Մայրագոյն Պատրիարքի,
ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ՎԵՀԱՓԱՌ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ
Բարձրագոյն հովանաւորութեան տակ գտնվող պատերազմից վնասվածներին օգնող
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԷՏԸ

սկսելով նուիրաբերութիւնների ընդունելութիւնը, խոնարհաբար խնդրում է բոլոր սրտացաւ անձնաւորութիւններին իրանց աւ- ատ նուէրներով ջերմ արձագանք տալ Կոմիտէտի կոչին։

Օտար քաղաքները թող բարեհաճեն իրանց նուէրները ուղարկել հետեւեալ հասցէով՝ Тифлисъ, Тифлисскій Коммерческій Банкъ, կամ Ул. Петра Великаго, № 3, с. д. казначею Гавріилу Моисеевичу Цуринову. Իսկ Թիֆլիսցիները կարող են ուղարկել իրանց նուիրաբերութիւնները Կովկասեան Հայոց Բարեգործական Ընկերութեան Գրասենեակը՝ Абасъ-Абадская пл. д. № 7.

(օ.մ.) ստ. 1001. 5—4

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԻՒՐՈՆ

սրանով յայտարարում է, որ շնորհակալութեամբ ընդունում է իր Գրասենեակում կամաւորների համար զանազան տեսակի հագուստեղէն և սպիտակեղէն։

(Лермонтовская ул. д. № 12). (շ.ե.) ստ. 1008. 3—2

ՔԱՐՏԷԶ
ՌՈՒՍ-ԹԻՒՐՔԱԿԱՆ ՌԱԶՄԱԲԵՄԻ
ԳՈՒՆԱՏԻՊ

Հայաստան եւ հարեւան երկիրներ։ —o— Հրատարակութիւն «Մշակ» լրագրի։
Գինը 40 կոպ.։ Պահեստը՝ Թիֆլիսում, Գոլովինսկի պր., լիտոգրաֆիա Բըխովի։ Կարելի է ստանալ և «Մշակի» խմբագրութեան միջոցով։
Մեծաքանակ գնողներին մեծ զեղչ։ Պոստի ծախքը գնողների վրա։

ԽԱԹԱԲԱԼԻՍՏՆԵՐ, կարդացէք այսօր
„ԽԱԹԱԲԱԼԱՅԻ“
№ 11—հայ և ռուս բնագրով։
Հրաւիրվում են թերթի տարածման համար գաւառական գործակալներ. պայմանների մասին գիմել՝ Тифлисъ, Редакція «ХАТАБАЛА».
1021. 1—1

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏՈՒՆ (Զուբալովի անուան)
Այսօր, կիրակի, նոյեմբերի 23-ին
Ուրախ երգիծաբանական առաւօտ
Մի խումբ հայ և վրաց դերասանների մասնակցութեամբ, ղեկավարութեամբ
Գ. ՓԻՐՈՒՄԵԱՆԻ և Գ. ՋԱԲԱՌԻՐԻ
կը կայանայ

I
ՀԻՆ ՄՕՔԱԼԱՔՆԵՐԻ ՐԻԳԻՍ ՊՈՒՐԻ
(Պատկերներ ծերունիների կեանքից)

II
ՀԱՄԵՐԳԱՅԻՆ ԲԱԺԻՆ
Ամենահետաքրքրական ծրագրով.
1) Հարս ու սկեսուրի կռիւները.
2) Քելեխ ուստոյ կինարմատի պատմութիւնը.
3) Հայ գեղջկուհին նկարչի մօտ.
4) Կուպլետներ—«Մօդա»-«Տանգօ»—դուդուկով.
5) Թանգութենին վունց դիմանանք.

Պար, լեզգինկա և այլ ուրախութիւններ։ Սօլօ՝ ֆլէյտայի վրա կը նուագէ Գ. ՓԻՐՈՒՄԵԱՆԸ։ Սկիզբը ցերեկվայ ժամը 12-ին։ ✦ Տեղերի գները 4-ից մինչև 40 կ.։ Տոմսակները վաճառվում են կասսայում ժամը 10-ից։ ստ. 1020. 1—1

ԱՐՏԻՍՏԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԹԱՏՐՈՆ
Երկուշաբթի, նոյեմբերի 24-ին
ՀԱՅՈՑ ԴՐԱՄԱՏԻԿԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԽՈՒՄԲԸ
կը ներկայացնէ
ՀԷՔԻԱԹ
Դրամատ. էտիւդ 1 արար., Մ. Մանուէլեանի
Վերջը
ՄԵԾԱՊԱՏԻՒ ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՆԵՐ
Կոմեդիա 3 արար., Ց. Պարոնեանից փոխադր. Ց. Աբէլեան
ՄԱՍՆԱԿՑՈՒՄ ԵՆ.—տ. տ. Աշխէն, Մայսուրեան, Ցասմիկ, պ. պ. ԱԲԷԼԵԱՆ, Ալիխանեան Խ., Աւետեան, Բերոյեան, Խորէն, Մանուէլեան, Միրզոյեան, Մուրադեան, Տէր-Առաքելեան, Սեւումեան և ուրիշներ։
Սկիզբը երեկոյեան ժամը ճիշդ 8-ին։
Րէժիսեօր՝ ՍԵՒՈՒՄԵԱՆ
Վարչութեան հերթապահ անդամներ՝ Ա. Եզեկեան, Ա. Նազարէթեան,
ստ. 1014. 1—1

ԶՈՒԲԱԼՈՎԻ ԱՆՈՒԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱՏԻԿ. ԽՄԲԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ

յայտնում է խմբակցութեան պ. պ. անդամներին, որ կիրակի, նոյեմբերի 23-ին, երեկոյեան ժամը 7-ին, Թիֆլիսի քաղաքային դումայի դահլիճում նշանակված է անցեալ յուլիսի 9-ին կայացած խմբակցութեան

ՏԱՐԵԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

ՕՐԱԿԱՐԳԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐՆ ԵՆ՝
1) Կանոնագրութեան մի քանի կէտերի փոփոխումն ու յաւելումն.
2) Ընտրութիւններ՝ ա) վարչութեան 2 անդամի և 3 փոխանդամի. բ) վերստուգիչ յանձնաժողովի 3 անդամի և 2 փոխանդամի։
3) Ընթացիկ հարցեր։
Անդամագրութիւնը շարունակվում է մինչև ներկայ նոյեմբերի 22-ը։
ստ. 1010. 1—1

ՆՈՐ ՄԻՋՈՑ! Որպէս անվնաս, կատարելագործված և ամենալաւ միջոց նոր և հին հօնօրրէի (տրիպպերի) դէմ, առաջարկում ենք կապսիւլներ «Ա» Յակովբեանի, (капсюли «А» Акопяна), որը թոյլատրված է գլխաւոր բժշկական խորհրդից № 765։

Թոյլորվին բժշկվելու համար հարկաւոր են 4 արկղ, իսկ քրօնիկական (հնացած) հիւանդներին—վեց արկղ։

Գինն է՝ մէկ արկղի 2 ր. 50 կ. (60 հատ) (կարելի է ստանալ պոստով,
» ½ արկղի 1 ր. 50 կ. (30 հատ) (վերադիր վճարով։

Ծախվում է բոլոր մեծ և յայտնի դեղատներում և դեղատան պահեստներում։ Գործադրելու ձեռնարկը կցվում է արկղիկին։ Գլխաւոր պահեստն է ամբողջ Ռուսաստանի համար. Москва, Срѣтенка, Просвиринъ, домъ 7. Հասցէն նամակների համար՝ Москва, почт. ящ. № 486, Акопяну. Հեռագիրների համար՝ Москва, Анаяносъ.

ստ. (M. 275750) 2—1

ՀՐԱՒԷՐ

ՌՈՒՍՈՒՑՉԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿԵՆՏ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ նախաձեռնութեամբ ամսիս 23-ին կիրակի, առաւօտ. ժամը 11-ին, Գայիանեան օրիորդաց դպրոցի դահլիճում կայանալու է հայոց դպրոցների ուսուցիչների և վարժուհիների ժողով՝ խորհրդակցելու, թէ հայ ուսուցչութիւնը ինչ եղանակով է ցանկանում օգնութեան հասնել ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՎՆԱՍՎԱԾՆԵՐԻՆ։

Թէ Թիֆլիսի և թէ տեղումս գտնվող գաւառի ուսուցիչ-ուսուցչուհիներին խնդրում ենք ճիշդ որոշեալ ժամին ներկայ լինել սոյն կարեւոր ժողովին։

Կենտրոնական Վարչութիւն
ստ. 1016. 1—1

ԿՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ
ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ
Րտիշչեվսկայա 13, տելէֆոն 4—21.
Ընդունելութիւն թէ կանանց և թէ ներքին, նոյնպէս և վիրաբուժական կարիք ունեցող մնայուն (стаціонаръ) հիւանդների (բացի վարակիչ և հոգեկան հիւանդութիւններից) վաղօրօք գրվելու պայմանով։
Ընդունելութիւն՝ կանանց հիւանդ. ամեն օր՝ ժ. 11—12 առ.։
Հիւանդանոցի բժիշկները
Ա. Ա. Ցարումեանեան
Ն. Ն. Վեսելովզորով
Վ. Ա. Զակրժեվսկի
Ի. Գ. Կալամկարեան
Ա. Ա. Սովիցկիյ
Գ. Ն. Տէր-Ներսէսեան
Ա. Ր. Փիշէր
Ս. Գ. Շահպարոնեանց
(հ. կ.) ստ 970. 100—6

ԲԺԻՇԿ
Շուշանիկ Նաքաքեան
(Մասնագէտ կանանց հիւանդութիւնների եւ մանկաբարձութեան)։
Ընդունում է հիւանդներին՝ (առ. ժ. 12½—2. (եր. ժ. 4—6.
Հասցէն՝ Սոլոլակ, Րտիշչեվսկայա փ. № 1. Հեռախօս 10—58.
(ե.հ.կ.) ստ. 784. 100—38

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Ս. Գ. ԿԵՕՆՃԵԱՆ
վերսկսել է ատամնացավ հիւանդների ընդունելութիւնը. պլոմբ, արհեստական ատամներ, ատամի հեռացումը առանց ցաւի։
Ընդունելութիւնը ամենայն օր.
Առաւ. 9—2 ժ.
Երեկ. 4—7 ժ.
Կիրակի օրերը 10—12.
Լերմոնտովսկայա փողոց № 1. մուտքը Նրբափողոցից։
ստ. (հ. կ.) 804. 0—64

ՊԱՀԱՆՋՎՈՒՄ Է
ՌՈՒՍԱՆՈՂ-ՔԻՄԻԿՈՍ և ՀՆՈՑԱՊԱՀ (շտէյգէր)
„ԹԱՌԻՉ“ ԱԿՑ. ԸՆԿ.
ցեմենտի գործարանի համար։
Տեղեկանալ Ընկերութեան գրասենեակում՝
Сергіевская ул. № 15. հեռախօս 99.
(կ. ե. հ.) ստ. 1017. 3—1

ՆՈՐԻՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՄԵԾՈՒԹԵԱՆ ԿՈՎԿԱՍԻ ՓՈԽԱՐՔԱՅԻ ԿՈՂՄԻՑ

Մերձաւոր օրերում Թիֆլիս քաղաքը բաղդաւորվելու է Նորին Կայսերական Մեծութիւն Թագաւոր Կայսրի Բարձրագոյն այցելութեամբ։

Հոգու անհուն ուրախութեամբ յայտնում եմ այդ մասին Թիֆլիսի ազգաբնակութեան, լիապէս հաւատացած՝ որ Նրա բոլոր բընակիչները, առանց կրօնի և ազգի խտրութեան, ոգևորված ջերմ սիրով և իրանց Թագաւորին անձնուիրութեան միատեսակ անսահման զգացումներով, հիացմունքով կընդունեն այս ուրախալի լուրը։

Պատերազմի ներկայ ծանր օրերին, որ բռնել է և Կովկասը, Թագաւոր կայսրի այս գալուստը հանդիսանում է մի նշան՝ Նրա դէպի մեզ ունեցած բարեհաճութեան առանձին ողորմածութիւն։

Հաւատացած լինելով, որ ամենքը և իւրաքանչիւրը կը ցանկանան օգտվել այս հազուագիւտ բաղդաւոր առիթից տեսնել Սիրելի Թագաւորին, որպէսզի Նրա առաջ արտայայտեն իրանց հաւատարիմ հպատակութեան զգացմունքները և իրանց պատրաստակամութիւնը՝ ծառայել Նրան և հայրենիքին իրանց բոլոր ույժերով, ես լիովին յոյս ունեմ, որ Թագաւոր կայսրի Թիֆլիսում Բարձրագոյն բնակութեան օրերին, անխուսափելի մեծ շարժման ժողովրդի կուտակման ժամանակ փողոցներում, մանաւանդ Նորին Կայսերական Մեծութեան երթի ճանապարհի վրա, կարգը քաղաքում չի խանգարվի, և ազգաբնակութիւնը ինքը, չը սպասելով իշխանութեան կողմից հարկադրութեան, կը գործադրի բոլոր ջանքերը լիակատար կարգ պահպանելու։

Գեներալ-ադիւտանտ՝
Կոմս Վորոնցով-Դաշկով

20 Նոյեմբերի 1914 թ.

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

—o—

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԹԻՒՐՔԻԱՅԻ ԴԷՄ

—o—

ԹԻՒՐՔԱՀԱՅ ՓԱԽՍՏԱԿԱՆՆԵՐԻ ԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

(Սեփ. թղթակցից)

Սարիղամիշ, 21 նոյեմբերի

Առաջարկվել է դուրս քշել բոլոր փախստական հայերին Սարիղամիշից։ Թշուառների դրութիւնը կրիտիկական է։ Կարիքը աննկարագրելի է։ Տեղական կոմիտէտը անելանելի վիճակի մէջ է։ Բարի մարդիկ, արձագանք տուէք։ Ս.

ՌՈՒՍ-ԹԻՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

21 նոյեմբերի

ԹԻՖԼԻՍ.—Պաշտօնական։ Կովկասեան զօրաբանակի շտաբի կողմից.

Նոյեմբերի 20-ին զօրաճակատում խոշոր ընդհարումներ տեղի չունեցան։

ԹԻՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՇՈՒՐՋԸ

(Պետ. Հեռ. Գործ.)

20—21 նոյեմբերի

ԼՈՆԴՈՆ.—Հաղորդում են Կալկաթայից, որ գերմանացիների ջանքերը՝ յարուցանել Հնդկաստանի մահմէդականների դժգոհութիւնը՝ վերջացան լիակատար անաջողութեամբ։

ՀՌՈՄ.—Համաձայն արտաքին գործերի մինիստրութիւնից բղխող տեղեկութիւնների, համաձայնութիւն է կայացել Ռուսաստանում և Թիւրքիայում բռնված հիւպատոսներին փոխանակելու մասին։

ՍՕՖԻԱ.—Բուլղարական գործակալութիւնը կտրուկ կերպով հերքում է այն լուրերը, թէ իբր ռազմամթերքներ են ուղարկվում Թիւրքիա՝ Բուլղարիայի վրայով։

—

(Լրագիրներից)

✦ Կ. Պոլսի լրագիրները ասում են, որ սրբազան պատերազմի կոչը լիակատար աջողութիւն է ունեցել Հիւսիսային Աֆրիկայում։ Կ. Պոլսում այժմ կարծում են, որ դրանով հերքված է Անգլիայի և Ֆրանսիայի գաղութային հզօրութիւնը։

✦ Կ. Պոլսից տեղեկացնում են, որ շէյխ-իւլ-իսլամը և 24 հոգևոր ներկայացուցիչներ հրատարակեցին մի բացատրիչ գրութիւն, թէ ղազավաթը ուղղված է միմիայն

երրեակ համաձայնութեան պետութիւնների դէմ։

◆ Կ. Պոլսից գաղտնի ուղէմներ են ուղարկված բոլոր մահմէդական վայրերը, սրբազան պատերազմ քարոզելու համար։

◆ Երկու աւստրիացի գեներալ ուղարկվել են Հայաստան՝ Թիւրք զօրքերում լինելու համար։

◆ Երրեակ համաձայնութեան պետութիւնների դեսպանները Թեհրանում բողոքեցին, որ պարսիկներից կամաւորներ գնդեր են կազմակերպվում և ուղարկվում Թիւրքաց գործող բանակը։

◆ Գալիպոլում Թիւրքերը աւերել են յոյների կրպակները և սրի են քաշել տէրերին։ Բէյրութում նոյնպէս կոտորած է եղել, իսկ ֆրանսիական համալսարանը քարուքանդ է արված։ Կըրք-Քիլիսէում քրիստոնեաների բոլոր հաստատութիւնները փակված են։ Ադրիանուպոլսում հայերից և յոյներից խլված են բոլոր մօրթէ իրերը և տաք հագուստները։

◆ Էնվէր-փաշան գալիս է Ալաշկերտի Կարաքիլիսէն։

◆ Թիւրքիայում զգացվում է ռազմանիւթերի պակասութիւն։ Վագենհէյմը ռումինական կառավարութիւնից պահանջեց թոյլ տալ անցնելու այն վագոնները, որոնցով ռազմանիւթ է փոխադրվում Թիւրքիայի համար։

◆ Անգլիան «սէնտուսի» ցեղի շէյխին առաջարկել է Եգիպտոսի խըդիվի պաշտօնը։

◆ Կ. Պոլսում գերմանացիք աւտոմօբիլով տակով արին մի Թիւրքուհու։ Թիւրք ամբոխը ծեծեց գերմանացիներին, որոնք իրանց հերթին մորթեցին 12 Թիւրքի։

◆ Կիպրոս կղզում մահմէդականների ապստամբութիւն է անգլիացիների դէմ՝ շէյխերի ֆանկցիաները ժխտելու պատճառով։ Ուղարկվել են ռազմանաւեր։

ԹԻՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ԵՒ ՀԱՅԵՐԸ

(Պետ. Հեռ. Գործ.)
20 նոյեմբերի

ՄԱԿՈՒ.—Թիւրքերի դրութիւնը Վանի վիլայէթում աւելի ու աւելի դժուարին է դառնում։ Մակուի հայերը ամբողջովին Ռուսաստանի կողմն են։ Նրանցից շատերը մտնում են հայ կամաւորների խմբերի մէջ, որոնք մեկնում են Թիւրքիա։

ՌՈՒՍ-ԹԻՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

(Պետ. Հեռ. Գործ.)
22 նոյեմբերի
(Վերջին հաղորդագրութիւն)

ԹԻՖԼԻՍ.—Պաշտօնական։ Կովկասեան զօրաբանակի շտաբի կողմից.

Նոյեմբերի 19-ին մեր զօրքերը՝ Դիլմանի և Խօյի ճանապարհի վրա՝ կռւով գրաւեցին Սարաբը և Բալիկալան։ Թիւրքերը, որ յամառ կերպով պաշտպանում էին այդ քաղաքների մօտ եղած իրանց դիրքերը, յետ նահանջեցին, իսկ մի մասն էլ փախուստ տուեց դէպի Վան՝ թողնելով բաւական վիրաւորներ և գերիներ։ Բալիկալում մենք գրաւեցինք մթերեղէնի և ռազմամթերքի պահեստները։

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՃՈՐԱՃԱԿԱՏՈՒՄ

Արաքսի մօտ եղած կռւից յետոյ թշնամին յամառօրէն ջանաց նեղել մեզ Մաւրադչայի հովտում։ Ընդհարումները Դուտախի բայոնում, առանձնապէս հարաւ-արեւմուտք ուղղութեամբ, մի քանի անգամ ընդունեցին կատաղի բնոյթ, ըստ որում Թիւրքաց զօրամասերը աշխատեցին մեր թիկունքն անցնել արեւելքի կողմից։ Միացեալ համիդիականները, բեդուինները և ասկեարները մերթ խիտ խմբերով, մերթ ցրված շղթայով սկսեցին յարձակում, բայց ամեն անգամ հանդիպեցին եռանդուն հակայարձակման։ Կրակ բանալով՝ մենք թշնամուն վճռական հարուած հասցրինք և ստիպեցինք Թիւրքերին փախուստի դիմել։ Թշնամու ջարդված զօրամասերը, հալածվելով մեր հեծելազօրի հետապնդումից, ստնատակ էին տալի իրար մեր կրակի տակ։ («Т. Л.»)

—

Պատերազմի գործողութեան բայոնում, մի փոքր ջերմութիւնից յետոյ, կրկին դաժան ձմեռ եկաւ խոր ձիւնով։ Նոյեմբերի 15-ի, 16-ի, 17-ի և 18-ի ընթացքում թշնամու հետ խոշոր ընդհարումներ չեն եղել։ Ճորոխի շրջանում նկատվում են թշնամու աւազակախմբեր։ («Т. Л.»)

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

—o—

ԹԱԳԱՒՈՐ ԿԱՅՍՐԻ ՄԵԿՆՈՒՄԸ

(Պետ. Հեռ. Գործ.)
20 նոյեմբերի

ՊԵՏՐՕԳՐԱԴ.— Պաշտօնական։ Նորին Կայսերական Մեծութիւն Թագաւոր Կայսրը բարեհաճեց այսօր մեկնել գործող բանակից՝ այցելելու Միջին և Հարաւային Ռուսաստանի մի քանի քաղաքներում այն վիրաւորներին, որոնք գտնվում են տեղական հիւանդանոցներում։

Ստորագրեց Կայսերական Պալատի մինիստր գեներալ-ադիւտանտ կոմս Ֆրեդերիկս։

ՍՄՕԼԵՆՍԿ. — Ժամը 2-ին կայսերական գնացքը կանգ առաւ Սմօլենսկում։ Թագաւոր Կայսրը, ընդունելով զեկուցումն Մոսկվայի զինուորական շրջանի հրամանատարից և նահանգապետից, անցաւ կայարանում հաւաքված քաղաքացիական և զինուորական բարձր պաշտօնեաների առջևից։ Պատգամաւորութիւններ ազնուականներից, զէմստվօյից, քաղաքից և դասակարգերից երջանիկ եղան գիմաւորել Նորին Կայսերական Մեծութեանը ողջունելով և աղ ու հաց ներկայացնելով։

Երեկոյեան ժամը 7-ին Թագաւոր Կայսրը մեկնեց Սմօլենսկից։

21 նոյեմբերի

ՏՈՒԼԱ.—Նորին Կայսերական Մեծութիւն Թագաւոր Կայսրը բարեհաճեց կանգ առնել Տուլայում։ Պաշտօնական և քաղաքացիական ներկայացուցիչների ընդունելութեան ժամանակ, Նորին Մեծութեանը մատուցվեց պատերազմի կարիքների համար 40,000 ր. ազնուականների կողմից, 10,000 ր. քաղաքի կողմից և 3000 ր. վաճառականների կողմից։ Նորին Մեծութիւնը այցելեց տեղական հիւանդանոցում վիրաւորներին և արժանացրեց նրանց ողորմած ուշադրութեան։

Ամբողջ ճանապարհին ժողովուրդը, զօրքը և աշակերտութիւնը ցնծագին «ուռա՛» էր բացագանչում ի պատիւ Միապետի։

ՌՈՒՍ-ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԵՒ ՌՈՒՍ-ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

(Պետ. Հեռ. Գործ.)
21 նոյեմբերի

ՊԵՏՐՕԳՐԱԴ.— Պաշտօնական։ Գերագոյն Զօրահրամանատարի շտաբի կողմից.

Վիսլայի ձախ ափում նոյեմբերի 20-ին յամառ կռիւներ էին տեղի ունենում Իլօվօ-Լօվիչ զօրաճակատում և դէպի Լօձ ու Պետրոկով տանող արեւմտեան ճանապարհների վրա։

Մնացած զօրաճակատներում էական փոփոխութիւններ տեղի չեն ունեցել։

Լօվիչի շրջանում առանձին ռազմավայրերում կռիւները շարունակվում են։ Թշնամու մեծաքանակ ույժեր նոյեմբերի 19-ին յարձակման դիմեցին Լիւցոմերսկ - Շչէրցով ուղղութեամբ։ Կարպատների մօտ մենք Բարտֆելդը վերցնելիս գերեցինք 8 օֆիցեր և 1200 զինւոր, վերցրինք 6 գնդակացիր։

ՊԵՏՐՕԳՐԱԴ. — «Арм. ВѢСТНИКЪ»-ում տպված է. «Ռուս-պրուսական զօրաճակատում նոյեմբ. 17—19 գերմանական զօրքերի Վէրժբոլովօյի խումբը, որ նահանջում էր դէպի Գումբինէն Անգէրբուրգ ռազմագիծը և գրաւել էր ամուր դիրքեր Անգէրապ գետի մօտ ճնական խոչընդոտ տեղերում, ենթարկվեց մեր զօրքերի խիզախ յարձակման։ Թշնամու թնդանօթային կրակից քիչ տուժելու համար, մեր զօրքերը մի շարք ամրութիւններ կառուցեցին գերմանական ամուր դիրքի դիմաց։ Ցենվելով այդ ամրութիւնների վրա և յարձակվելով գերմանական զօրքերի վրա, մեր զօրքերը հանեցին գերմանացիներին պաշտպանողական ռազմագծի մի քանի մասերից և վանեցին նրանց դէպի Մազուրեան լճերը։ Մեր զօրքերը ուժեղ կրակ բացին թնդանօթների հակառակորդի վրա և տիրացան գերմանական մի քանի պաշտպանողական կէտերի։

«Տօրն-Բեալա զօրաճակատում նոյեմբ. 17—19 առանձին փոփոխութիւններ մեր և գերմանական զօրքերի խմբակցութեան մէջ տեղի չունեցան։ Հակառակորդի գլխաւոր ույժերը մնում են Մլավայի շրջանում։ «Մեր և գերմանացիների կողմից շարունակվում են հետախուզումներ հեծելավաշտերի մասնակցութեամբ, որոնք վերջանում են մանր ընդհարումներով։

«Տօրն-Կրակով զօրաճակատի վրա Լօձի հակատամարտը աւարտվեց և մեր զօրքերը աջողութեան հասան։ Գերմանացիք, որոնք կենտրոնացել էին հոկտ. 30-ին Տօրն-Սլուպցի շրջանում իրանց ձախ զօրաթեւում, հոկտ. 31-ին ձեռնարկեցին յարձակում Վիսլայի և Վարտայի միջև, ուղղելով միևնոյն ժամանակ իրանց հարուածը Վիսլայի աջ ափի ուղղութեամբ և Սօլդաուի կողմից։

«Չէնստոխով-Կրակով զօրաճակատի վրա, որպէսզի պահեն իրանց գլխաւոր հարուածը Տօրն-Բադօմ ուղղութեամբ, աւստրօ-գերմանական զօրքը իջաւ գեղեցիկ ամրացված դիրքը և եռանդով յարձակման դիմեց մեր զօրքերի դէմ, որպէսզի մեզ հնարաւորութիւն չը տայ տարածել մեր ույժերը դէպի հիւսիս։

«Նոյեմբ. 5-ին հակառակորդին աջողվեց ճեղքել մեր զօրքերի ռազմագիծը՝ Սարբկով-Զգէրժ ռազմավայրում, Լօձից դէպի հիւսիս. գերմանական մի զօրամաս մտաւ Բրէզին - Տուշին - Բգգով ուղղութեամբ, ռուս զօրքերի թիկունքի ետևը։ Հենց այդ ժամանակ նկատվեց, որ մեծաքանակ աւստրօ-ունգարական ույժեր արշաւանքի են ձեռնարկել Կալիշ - Վէլինն-Չէնստոխովի կողմից։ Ռուսական զօրքերի վրա յարձակումները այդպիսով հակառակորդը ուղղում էր ամբողջ զօրաճակատի տարածութեամբ, իսկ մի տեղում՝ Բրէզինի կողմից՝ անգամ մեր թիկունքից։ Շնորհիւ մեր զօրքերի քաջութեան ու զարմանալի տոկունութեան, աւստրօ-գերմանական զօրքերի արշաւը մեր զօրքերի կողմից ետ մղվեց, որոնք իրանց հերթին յարձակման ձեռնարկեցին աւստրօ-գերմանական զօրքերի վրա, որոնք սկսեցին արագութեամբ նահանջել, ձգելով մի քանի տեղում սայլերը և վիրաւորներին։ Շանր վիճակում ընկաւ գերմանական այն զօրամասը, որ առաջացել էր դէպի Սարբկով-Զգէրժ ռազմավայրը։ Այդ զօրամասին օգնել կազմած ռուս զօրքերի միջից մի կերպ դուրս գալու հնարաւորութիւն տալու համար, աւստրօ-գերմանական զօրքերը, ստանալով օգնութիւն երկաթուղիներով, նորից հակայարձակման դիմեցին երկու ուղղութեամբ. Բէլխավա-Սօրօտկի զօրաճակատից դէպի Լօվիչ և Կալիշի կողմից դէպի Սէրաձ։

«Նոյեմբերի 17—19-ը մեր և գերման զօրքերի միջև կռիւը շարունակվեց ամբողջ զօրաճակատում։ Մեր զօրքերը յարձակվելով ու ետ մղելով հակառակորդին՝ վանեցին նրան դէպի նրա սահմանները։ Առանձնապէս յամառ կռիւ տեղի ունեցաւ Լասկի շրջակայքում՝ Սէրաձից դէպի արեւելք։ Լասկից դէպի հարաւ մեր զօրքերը յարձակվեցին Շչէրցովի վրա, որ գրաւել էին գերմանացիք, և հանեցինք այնտեղից պրուսական պալատական գնդի մի մասին, որ լիակատար անկարգ նահանջեց դէպի արեւմուտք ու հարաւ։

«Չէնստոխով-Կրակով զօրաճակատում այդ ժամանակ մեր զօրքերը վանեցին աւստրօ-գերմանական զօրքերի բոլոր յարձակումները և ցիրուցան արին նրանց մինչև իրանց դիրքերը։ Նոյեմբերի 17-ից այդ զօրաճակատում մեր զօրքերը ամրացան իրանց ձեռք ձգած շրջանում, և այստեղ լուրջ ընդհարումներ չեղան, շարունակվեց միայն ուժեղ թնդանօթաձգութիւն ինչպէս մեր, այնպէս և հակառակորդի կողմից։

«Գալիցիական զօրաճակատում վերջին օրերը մեր զօրքերը նորից գերեցին 2 օֆիցեր և 1015 զինւոր, ձեռք ձգեցին 3 թնդանօթ, 5 գնդակացիր, 3 շոգեմեքենայ և 60 վագոն»։

ՖՐԱՆՍ-ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆԳԼՕ-ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

(Պետ. Հեռ. Գործ.)
20—21 նոյեմբերի

ԼՈՆԴՈՆ.—Հաագայից տեղեկացնում են, որ բրիտանացի օդագնացները նոյեմբերի 17-ին ռումբեր նետեցին Գենտի վրա։ Ռումբերն ընկան ռազմադաշտում։ Վիրաւորվեցին մի քանի գերմանացի զինւոր։

ՊԱՐԻԶ.—Հաւասի գործակալութիւնը հաղորդում է, որ Իպրի մօտ գերմանացիների գործած բոլոր յարձակումները ետ են մղված։ Սկսվել է Լամպէրնիսի ռմբակոծութիւնը։ Արգօններում թշնամին պայթեցրել է Լապրիերի անտառի հիւսիս-արեւմտեան մասը։ Ընդհանուր առմամբ ֆրանսիացիք մնում են իրանց դիրքերում և աստիճանաբար առաջ են գնում զօրաճակատի այդ մասում։ Անգլիացիք նրանք գրաւել են վերին և ստորին Ասպախները՝ Տանից դէպի հարաւ-արեւմուտք։

ԼՈՆԴՈՆ.—Ամստէրդամի «Մաասբօտէ» լրագիրը յայտնում է, որ Օստենդէի ուղղութեամբ լսվի է ուժեղ թնդանօթաձգութիւն։ Ենթադրվում է, որ բրիտանական նաւատորմը, որ նկատվել է Օստենդէի մօտ, ռմբակոծում է ծովափը։

Ամստէրդամի «Գանդէլսբլադի» թղթակիցը հաղորդում է Սլիւյսից, որ անգլիացիների ձեռքով Զէէբրիւգէն ռմբակոծելուց յետոյ, ռազմանաւերը և սուրհանդակ նաւերը չեն կարողանում ծով դուրս գալ։ Նաւահանգստային շէնքերը խիստ վնասվել են։ Նաւահանգիստը փակ է։

ՊՐԵՏՕՐԻԱ.—Պաշտօնապէս հաղորդվում է, որ Դեվէտը գերի է ընկել։

ՊԱՐԻԶ.—Հաւասի գործակալութիւնը հաղորդում է. «Բէլգիայում տեղի ունեցաւ բաւականին ուժեղ թնդանօթաձգութիւն Նիւպօրի մօտ և Իպրից դէպի հարաւ։ Հենրը տարածվում է Դիկսմիւդէից դէպի հարաւ, Լիսի և Սօմմայի միջև։ Գերմանացիք կատաղի ռմբակոծութեան ենթարկեցին Չէնուլէտը՝ Լանսից դէպի հարաւ-արեւմուտք։ Սօմմայից դէպի Էն և Շամպայն ընկած ամբողջ զօրաճակատում տիրում էր լիակատար լռութիւն։ Արգօնեան բարձունքներում մենք վանեցինք գերմանական մի քանի յարձակում և մասամբ առաջացանք Վէվրում։ Գերմանական թնդանօթներից կրակ բացվեց առանց հետևանքի։ Լօթարինգիայում և Վօգէզներում օչինչ էական բան տեղի չունեցաւ»։

ՀԱՄԱԵՒՐՕՊԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՇՈՒՐՋԸ

(Պետ. Հեռ. Գործ.)
20—21 նոյեմբերի

ԼՈՆԴՈՆ. — Բոլոր լրագիրները վերին աստիճանի համակրութեամբ են խօսում Թագաւորի՝ գործող զօրաբանակին այցելելու մասին, մատնանշելով որ Գէօրգ II-ի ժամանակից ի վեր, որ 1743 Թ. իր զօրքի հետ գտնվում էր արտասահմանում, մեծբրիտանական թագաւորներից ոչ ոք չէ հետևել այդ օրինակին։

ՊԱՐԻԶ. — Պուանկարէն Վիվիանիի և Ժոֆֆրի ուղեկցութեամբ մեկնեց անգլիական գլխաւոր բանակը և այցելեց անգլիական Թագաւորին։ Նեկարատ սրտագին զրոյցից յետոյ, Թագաւորը և նախագահը բաց աւտոմօբիլով դիմեցին դէպի անգլիական զօրաճակատը։ Ազգաբնակութիւնը ցնծութեամբ ողջունում էր բարձր անձերին։ Օրն անցկացնելով անգլիական զօրքերի մէջ, Պուանկարէն ներկայ եղաւ Թագաւորի մօտ ճաշի անգլիական զօրքի գլխաւոր բանակում։ Այստեղ էին նաև Ուէլսի պրինցը, գեներալ Ֆրէնչը և Վիվիանին։ Գիշերով Պուանկարէն և Վիվիանին մեկնեցին Պարիզ, ուր հասան այսօր առաւօտ։

ԼՈՆԴՈՆ.—«Թայմսի» ասելով, բրիտանական զօրքերի ընդհանուր կորուստները սպանվածներով, վիրաւորներով ու անհետ կորածներով հաւասարվում են 84,000 մարդու։

ՏՕԿԻՕ.—Մի քանի ռուսական լրագիրների այն յայտարարութիւնը՝ թէ անհրաժեշտ է քաղաքական համաձայնութիւն կայացնել Ռուսաստանի և Ճապօնիայի միջև, կենդանի արձագանգ է գտել մամուլի մէջ։ «Նիպպօն» լրագիրը այն կարծիքն է յայտնում, որ այդ տեսակ համաձայնութիւնը պէտք է հող պատրաստէ ռուս-ճապօնական դաշինք կնքելու։

ԲՈՐԴՕ.—Մինիստրների խորհրդում Պուանկարէի նախագահութեամբ որոշվեց գումարել պալատները Պարիզում արտակարգ նստաշրջանի դեկտ. 9-ին։ Մինիստրները կը մեկնեն Պարիզ եկող շաբաթվայ վերջում և գործի կը ձեռնարկեն ֆինանսական և բիւջէտային մասնաժողովների հետ։ Պուանկարէն այն ժամանակ էլ Պարիզ կը ժամանի։

ԿՕՊԵՆՀԱԳԵՆ.—Բեռլինից հաղորդում են, որ նոյեմբերի 20-ին Բրէսլավլում Վիլհէլմ կայսրը տեսակցութիւն է ունեցել աւստրօ-ունգարական զօրքի ընդհանուր հրամանատար արքիդուքս Ֆրիդրիխի հետ, որ եկել է գահաժառանգ արքիդուքս Կարլ-Ֆրանց-Յօզէֆի և գլխաւոր շտաբի պետի հետ։

ԲՈՒԽԱՐԵՍՏ.—Երէկ ցերեկով մինիստրների խորհուրդը քննեց Սերբիայում ստեղծված դրութիւնը և այն դիրքը, որպիսին պէտք է գրաւէ Ռումինիան վերջին դէպքերի նկատմամբ։ Մինիստր-նախագահ Բրատիանօն, որ առաւօտը ունկնդրութեան էր ընդունվել Թագաւորից, մանրամասն բացատրեց Եւրօպայում տիրող գործերի ընդհանուր դրութիւնը, կանգ առաւ այն հարցի վրա, թէ ինչպիսի հետևանքների կարող են յանգել դէպքերը սերբիական Թագաւորութեան մէջ, Ռումինիայի քաղաքականութեան ուղղութեան վրա, ռումինական կառավարութեան և մի քանի մեծ պետութիւնների միջև վարվող բանակցութիւնների վրա, նաև այն միջոցների վրա, որոնց ռումին կառավարութիւնը ստիպված է լինելու ձեռնարկել՝ նկատի առած արդի կացութիւնը։

Պաշտօնական «Էնդէպ. Ռումէն» հաղորդում է, որ զինուորական մի պատուիրակութիւն մեկնում է պաշտօնական միսիայով Հաօք, Պարիզ և Բորդօ։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՌԵՅԽՍՏԱԳՈՒՄ

(Պետ. Հեռ. Գործ)
20 նոյեմբերի

ԿՕՊԵՆՀԱԳԵՆ.—Բեռլինից տեղեկացնում են, որ ռէյխստագի նիստում կանցլէրը արտասանեց երկար ճառ, որ ի միջի այլոց պարունակում էր բազմիցս յիշատակութիւն դաշնակից Թիւրքիայի մասին։ Կանցլէրն ասաց ի միջի այլոց. «Թիւրքերը շատ լաւ գիտեն, որ գերմանական պետութեան վախճանը Թիւրքիայի պետական անկախութեան վախճանը կը լինի»։

Ապա Բէտման Հօլվէգը ընդգծեց, որ համբ գերման ժողովուրդը անյողդողդ կամենում է՝ կռել իբր թէ գերմանացիների վզին կապված պատերազմի ծանրութիւնը և պաշտպանել Գերմանիայի ինքնուրոյնութիւնը մինչև վերջին ծայրայեղութիւն։ «Այժմ գերմանացիք,—ասաց կանցլէրը,—պատերազմը վարում են թշնամու հողի վրա, սակայն թշնամու դիմադրութիւնը չէ ընկճվել։ Գերմանիան դեռ նորանոր զոհաբերութիւններ պէտք է կատարէ և, ինչ էլ որ լինի, պէտք է կամենայ իր նպաստաւոր վերջաւորութեան հասցնել պատերազմը՝ ի պաշտպանութիւն ազատութեան և իրաւունքի։ Միայն դրանից յետոյ Գերմանիան հանդէս կը գայ այն ապօրինութիւնների դէմ, որ գործում է թշնամի երկիրը անպաշտպան գերմանացիների վրա։ Աշխարհը պէտք է իմանայ, որ ոչ ոք չէ կարող անպատիժ մնալ, ով կարող է դիպչել գերմանացու անգամ մի մազին»։—մոլեգին բացագանչեց կանցլէրը։

Այնուհետև Բէտման-Հօլվէգը յայտնեց, թէ արտաքին կողմից պատերազմներից առաջ մենամեծագոյն ներկայ պատերազմի պատասխանատուութիւնն ընկնում է ռուսների վրա, որոնք կարող եղան ընդհանուր զօրահանութիւնը գլուխ բերել, իսկ ներքին պատասխանատուութիւնը կրում է անգլիական կառավարութիւնը, որովհետև Լօնդոնի կաբինետը կարող էր պատերազմը անհնարին դարձնել, որոշակի յայտնելով Պետրօգրադում, որ Անգլիան համաձայն չէ, որպէսզի աւստրօ-սերբիական միջադէպը յանգէ պատերազմի մեծ պետութիւնների միջև։ Այդօրինակ յայտարարութիւնը կարող էր ստիպել Ֆրանսիային և Ռուսաստանին վճռականապէս ձեռնպահ մնալ ագրեսիվ ձեռնարկութիւններից, և այն ժամանակ Գերմանիայի միջնորդութիւնը Վիէննայի և Պետրօգրադի միջև աջողութիւն կունենար և պատերազմը չէր էլ լինի։ Անգլիացիք գիտէին՝ Ցարի մասամբ անպատասխանատու, բայց ազդեցիկ ժերձաւորների ագիտացիա յօգուտ պատերազմի, սակայն, հակառակ բարեկամութեան հաւաստիացումների, Լօնդոնի կաբինետը հասկացրեց Պետրօգրադի կաբինետին, թէ Անգլիան Ֆրանսիայի կողմն է, հետևաբար և Ռուսաստանի։ Անգլիական կառավարութիւնը թոյլ տուեց ծագել այժմեան անռելի պատերազմը, համարելով որ դէպն յարմար, որպէս զի երրեակ համաձայնութեան միւս անդամների աջակցութեամբ խորտակէ եւրօպական իր գլխաւոր մրցակցի կենսունակ ջիղը համաշխարհային շուկայում։ «Անգլիան Ռուսաստանի հետ միասին,—ասաց կանցլէրը,—Աստուծոյ և մարդկութեան առաջ պատասխանատու է Եւրօպային և ամբողջ աշխարհին հասած աղէտի համար»։

Ցետոյ կանցլէրը, անցնելով Բէլգիայի չէզոքութեան հարցին, ջանաց ապացուցել, որ Անգլիան նկատի ունէր խախտել բէլգիական չէզոքութիւնը, որովհետև ինքը Բէլգիան հրաժարվեց իր չէզոքութիւնից Անգլիայի վերաբերմամբ և դրանից յետոյ բնորոշեց երրեակ համաձայնութեան բնոյթը, իբրև քաղաքական ագրեսիվ կոմբինացիայի, իսկ երրեակ դաշնակցութեան բնոյթը՝ իբրև պաշտպանողականի, որի մէջ է, նրա ասելով, կայանում է անհրաժեշտ պայմանի սաղմը։

Վերջում կանցլէրը բառացի հետևեալն ասաց. «Ռուսաստանի հետ Գերմանիայի ճիշդ է, եկաւ մամանակի համաձայնութեան, սակայն ռուսների հաստատ դաշնակցութիւնը ֆրանսիացիների հետ, Աւստրօ-Ունգարիայի հետ ունեցած անտագօնիզմը և, վերջապէս, դէպի Գերմանիան ռուս պանսլավիստների տածած մշտական ատելութիւնը համաձայնութիւնը անհնար դարձրին»։

Կանցլէրը նորից վերադարձաւ Անգլիային, աշխատելով ապացուցանել նրա յանցաւորութիւնը ներկայ պատերազմի ծագման մէջ։

Կանցլէրի ճառից յետոյ ռէյխստագը ընդունեց 5 միլիարդ յատկացնելու առաջարկութիւնը ընդդէմ սօցիալիստ Լիբկնեխտի ձայնի։

«Ֆօրվարտսի» ասելով, սօցիալիստները յօգուտ գումարայատկացման ձայն տուեցին միայն կուսակցութեան պրեզիդիումի աղմկալի նիստից յետոյ։ Ըստ երևոյթին մեծամասնութիւնը, որ խօսեց յօգուտ գումարայատկացման, չնչին էր։ Փոքրամասնութիւնը Լիբկնեխտի գլխաւորութեամբ մնաց բացասական կարծիքի։

ԿՕՊԵՆՀԱԳԵՆ. — Գերմանական կանցլէրը կրկնելով իր յարձակումները Անգլիայի հասցէին՝ մատնանշեց իր ճառում, որ դեռ 19.. թ. յուլիսի սկզբին նա հասկացրել տուել մեծ-բրիտանական կառավարութեանը, որ նրան յայտնի են Անգլիայի և Ռուսաստանի միջև ծովային համաձայնութեան մասին կատարվող գաղտնի բանակցութիւնները։

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(Պետ. Հեռ. Գործ.)
20 նոյեմբերի

ԼՈՆԴՈՆ.—Կամէրդալէում քիմիական բերի ֆաբրիկայում պայթումից սպանվեցին շատ բանւորներ։ Շինութիւնը փլվել, հարևան տներում ջարդվել են պատուհանները։

ՊԵՏՐՕԳՐԱԴ.—Գեներալ-մայոր Կնեազեվիչը նշանակվում է Տաւրիկեան նահանգապետ։ Կ. Պոլսի դեսպանատան խորհրդական Գուլկէվիչը նշանակվում է արտաքին գործերի մինիստրութեան 2-դ քաղաքացիական բաժնի խորհրդատու։

Բուրցեվի գործի քննութիւնը նշանակված է Պետրօգրադում նոյեմբերի 25-ին։ Պաշտպանելու են Մակլակօվը, Պերեվերզէվը, Սօկօլօվը և Կերէնսկին։

ԹԵՀՐԱՆ.—Վերադարձաւ ժանդարմէրիայի գլխաւոր հրահանգիչ Եալմարսէնը։ Վաղը բացվում է մէջլիսը

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՇՈՒՐՋԸ

◆ Գերմանացիք պատրաստվում են բօլլոններից ռմբակոծել Անգլիայի արևեան ափի քաղաքները։

◆ Գերմանիայի ջանքերը՝ ոտքի հանել Աբիսինիային՝ չաջողվեցին։ Նեգուսը յայտնել է, որ 200,000 հոգուց բաղկացած զօրաբանակով միանում է երրեակ համաձայնութեանը։

◆ «Р. Сл.»-ն գրում է. «Երրեակ համաձայնութիւնը յանձն առաւ վերականգնել բալկանեան դաշնակցութիւնը։ Երրեակ համաձայնութեան ներկայացուցիչները յայտնեցին բուլգար կառավարութեանը, որ Բուլգարիան կարող է յոյս դնել կոմպենսացիա ստանալու այն դէպքում, եթէ նա պահէ չէզոքութիւն կամ եթէ ակտիւ կերպով դէս գայ ընդդէմ երրեակ համաձայնութեան թշնամիների։ Իսկ եթէ Բուլգարիան թշնամական քայլ գործէ յօգուտ երրեակ դաշնակցութեան, այն ժամանակ Ռուսաստանը, Ֆրանսիան և Անգլիան այնպէս կը մտածեն, որ Բուլգարիան պատերազմ ձեռնարկել իրանց դէմ։ Միաժամանակ երրեակ համաձայնութեան ներկայացուցիչները խորհուրդ տուին Սերբիային և Յունաստանին տալ Բուլգարիային տերրի

…իալ կոմպլէնսացիաներ։ Համաձայնութեան այդ քայլերը Բուլղարիայում ընդունվել են …ակատար համաձայնութեամբ»։

◆ «Рѣчь»-ին հեռագրում են Բուխարէստից. «Ունիվէրսալի» ասելով, բալկանեան համաձայնութեան սկսված բանակցութիւնները տուին աննպաստ հետեւանքներ»։

◆ «Р. Инвалидъ»-ը գրում է, որ գերմանացիք բէլգիացի գերիների ճակատները դրոշմում են շիկացած երկաթով։

◆ Ռուս զօրքերը գրաւեցին Արեւելեան Պրուսիայում Իոհաննէսբուրգը։ Գերմանացիք իրանց նահանջի ճանապարհի վրա ցանում են մեխեր, որպէսզի վնասեն մեր ձիերին և աւտոմօբիլներին։

◆ Կրակովում լեհերի մասսայական ձերբակալութիւններ են։

◆ Գերմանացիք Բէլգիայի վրա դրել են 75 միլիոն ֆրանկի տուգանք և ստիպել են բէլգիական բանկերին ռէալիզացիա անել 25 միլիոնի փոխառութիւն։

◆ Ֆրանսիան Միացեալ Պետութիւնների դիւանագէտների միջոցով նախազգուշացրել Գերմանիային, որ եթէ գերմանացիք շարունակեն ռումբեր նետել անպաշտպան քաղաքների վրա, Ֆրանսիան 100 օդագնաց կուղարկէ քարուքանդ անելու Ֆրանկֆուրտը Մ./վ.։

◆ Անգլիայում ցուցակագրված են աւելի քան 6000 գերմանացի լրտեսներ, որոնք յարաբերութիւն էին պահպանում լրագրական յայտարարութիւնների միջոցով։

◆ Ռումինիան յետաձգեց իր հանդէս գալը, սպասելով թէ ինչպիսի դիրք կը բռնէ Յունաստանը դէպի բալկանեան բլոկը։

◆ Ամերիկացիների նուիրած ընծաները բոլոր պետութիւնների երեխաների համար՝ Եւրոպա է տանում «Յասոն» հսկայ շոգենաւը։ Ռուս երեխաների համար ընծաներ է բերում առանձին մի շոգենաւ Սիբիրի վրայով։

◆ Նորագոյն տեղեկութիւնների համաձայն, աւստրիացիք կորցրել են Գալիցիայում 652,000 զինուոր և 19,000 օֆիցեր։

◆ Բէլգիական Թագաւորի վիրաւորվելու տեղեկութիւնը ճշգրվում է։

◆ Գերմանական տեղեկութիւնների համաձայն, գերմանական զօրքում կան 365000 լեհեր։ Որպէսզի գրաւեն լեհերի համակրութիւնը, իշխանութիւնները տալիս են նրանց զանազան արտօնութիւններ, թոյլ են տալիս նրանց մթերք մատակարարել զօրքի համար և Պօզնանում կարգադրութիւնները հրատարակում են լեհերէն։

◆ Աւստրիացիք գնդակահարում են բոլոր այն մարդկանց, որոնց մօտ գտնվում է ռուսական դրամ։

◆ Ինչպէս հաղորդում են լրագիրները, Վիլհէլմը խոստացել է Իրլանդիային անկախութիւն, եթէ նա ապստամբվի անգլիական տիրապետութեան դէմ։

◆ Նիշի և Բէլգրադի միջև հաղորդակցութիւնը խզված է, Բէլգրադի զօրքի վիճակը յայտնի չէ։ Նիշի ազգաբնակութիւնը փախչում է։ Հաստատութիւնները տեղափոխվում են Սկօպլէ։

◆ «День»-ին հեռագրում են Կոպէնհագէնից, որ, վերջին տեղեկութիւնների համաձայն, աւստրիացիների և գերմանացիների ընդհանուր կորուստները 2 միլիոն մարդուց անցնում են։

◆ Վարդարի վրայի ամենամեծ կամուրջը պայթեցրել է թիւրք-բուլղարական հրոսակախումբը։ Սերբիան բոլորովին կտրված է Հարաւային Մակեդոնիայից և Յունաստանից։

◆ Բէլգիական Թագուհին ծանր տկարացել է։

◆ Վարշավայի գեն.-նահանգապետը յայտարարել է, որ այն լուրերը, թէ Գերագոյն Զօրահրամանատարը հետ է վերցնում իր տուած խոստումները, անհիմն են։

ՄԵԾ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՌԱԶՄԱԴԱՇՏՈՒՄ

Վ. Նէմիրօվիչ-Դանչէնկօն հեռագրում է «Рус. Слово»-ին.

Լօձի ճակատամարտը աւելի դժուարին եղաւ, քան Վարշաւայի կռիւը։ Գերմանացիք մեր դէմ հանեցին իրանց լաւագոյն ոյժերը, ինչ որ ունէին։ Կռւից առաջ Վիլհէլմ կայսրը ոգեւորեց իր զօրքերին հրաման արձակելով, որով յաղթութեան հեռանկարներով խոստանում էր, թէ այդ ճակատամարտից յետոյ հաշտութիւն կը լինի։

Մեր զօրագլուխը այն առաւելութիւնները չունէր, որպիսիները մենք ունէինք Վարշավայի մօտ։ Մեր ետեւում մենք չունէինք այնպիսի յենակէտ, ինչպիսին է Վիսլան։ Զօրքերի և առանձին զօրաբանակների շտաբները պէտք է առաջ գնային հէնց առաջին ռազմաշարքերը։ Սանիտարական խմբերը աշխատում էին ուղղակի հրանիւթային կրակի տակ... Շրջապատում ծանր կացութիւն էր. ծխում էին և կործանվում ծաղկեալ ու արդիւնաբերական քաղաքներ...

Մենք յաղթեցինք շնորհիւ մեր հերոսական ջանքերի։ Այն մասերում, որոնք զրկվեցին հրամանատարներից, ունտէր-օֆիցերները և ֆելդֆեբելներն էին առաջնորդում վաշտերին, պահեստի պրապօրշչիկները հրամանատարում էին գումարտակներին։

Գերմանացիների կորուստները, անկասկած, շատ խոշոր են. ասում են, թէ գերմանական զօրքի 2/3-ը պակասել է ամբողջ կազմից։ Եթէ փոքր-ինչ երկարէր մեր զօրքը, ճանապարհը դէպի Վարշավա բաց կը լինէր, և մենք ստիպված՝ պէտք է նորից սկսէինք պատերազմը։

«Р. Утро»-ին հեռագրում են.

Լօձի մօտ ճակատամարտը տեղի էր ունենում քաղաքից 10 վերստ հեռաւորութեան վրա։ Գերմանացիք պաշարել էին Լօձը բոլոր կողմից։ Մնացել էր մի բաց անցք՝ Լօձ-Պաբիանիցա։ Գերմանացիք յուսահատ ջանքեր էին գործ դնում Լօձին մօտենալու։ Չը նայած թշնամու թւական գերազանցութեան, մեր զօրքերը տոկունութեամբ դիմադրեցին նրա գրոհին։ Գերմանական երեք գունդ արշաւեցին առաջ և մեր կողմից հանդիպեցին խիզախ դիմադրութեան։ Գերմանացիների մի մասը սրի քաշվեց, մի մասը գերվեց։ Դրանք գերմանական լաւագոյն զօրամասերն էին, գլխաւորապէս պալատական գնդերից։ Նրանք կռւում էին հերոսաբար և զոհվում էին հարիւրներով, հազարներով։

Մինչ մեր զօրքերը արիաբար պաշտպանում էին իրանց դիրքերը Լօձի մօտ, գերմանացիք ստանում էին նորանոր թարմ ոյժեր։ Թարմ օգնութիւն ստացանք մենք էլ հիւսիսային կողմից։ Այդպիսով հնարաւորութիւն ստացանք շրջապատել գերմանացիներին, որոնք և ստիպված եղան ճակատամարտի բռնվել մեզ հետ ամբողջ զօրաճակատում։

Նոյեմբերի 10-ին ազգաբնակութիւնը իմացաւ, որ քաղաքը գերմանացիներից գրաւելու վտանգը անցել է։

Լօձի փողոցներում ազգաբնակութիւնը շնորհաւորում է օֆիցէրներին։ Ասես տօնական տրամադրութիւն է տիրում։ Իսկ հեռւում դեռ լսելի է թնդանօթաձգութիւն։

—

«Р. Сл.»-ին հեռագրում են Վարշավայից.

Լուրերի համաձայն, Վիլհէլմի որդիներ՝ Յօակիմ և Օսկար պրինցները, Լօձի կռիւներից մէկում շրջապատվելով մեր զօրքերից, ստիպված են եղել ազատվել աէրօպլաններով։

—

«Русск. Сл.»-ում տպված է հետեւեալ թղթակցութիւնը Լօձից, որ վկայում է, թէ ինչպիսի պաշտպանութիւն է կրել Լօձը։

Գերմանացիները շրջապատել էին քաղաքը երեք կողմից. մեր զօրքը իրան գտաւ գերմանացիների մէջ տեղը, և մեծ տագնապ ու հերոսութիւն էր հարկաւոր, որպէսզի կարելի լինէր ջարդել թշնամուն։ Նոյեմբերի 8-ի գիշերը թշնամին բոլորովին մօտեցաւ Լօձին։ Սկսվեց սարսափելի ռմբակոծութիւն։ Առանձնապէս կատաղի կրակի ենթարկվեցին քաղաքի ծայրամասերը։ Ռումբերից մէկը ընկաւ մի մեծ տան վրա, ուր բնակվում էին բացառապէս աղքատ մարդիկ։ Տունը բռնկվեց հրդեհով։ Նրա բնակիչները վախեցած դուրս թափվեցին փողոց։ Հրդեհը անցաւ հարեւան շէնքերին։ Չը նայած շարունակվող ռմբակոծութեան, հրդեհի տեղը շտապեցին հրդեհաշէջների խումբը և միլիցիաները, որոնք սկսեցին հանգստացնել անբաղդներին։ Հրդեհը հանգցվեց։ Այսպիսի պատկերները տեսնում էին մի քանի փողոցներում։ Քաղաքի ծայրամասերը դատարկվեցին. բնակիչները փախչում էին քաղաքի կենտրոնը և տեղաւորվում բակերում, բաց երկնքի տակ։ Նոյեմբերի 8-ին, ցերեկով, Լօձի գլխին երեւաց թշնամու աէրօպլանը, որ քաղաքի մի քանի մասերում ռումբ նետեց։ Նոյեմբերի 9-ին գերմանացիները առաջ շարժվեցին այնքան, որ կռիւը տեղի ունեցաւ արուարձաններում։ Գերմանացիները աշխատեցին ներս խուժել քաղաք, բայց ծայրամասերը պաշտպանվում էին պատնէշներով, որոնց վրա դրված էին պուլեմէօտներ։ Սկսվեց ձեռնամարտ։ Չը նայած այստեղ ընկած տասնեակ հազարաւոր կեանքերին, գերմանացիների յարձակումը աջողութիւն չունեցաւ։ Լօձի ազգաբնակութիւնը չը քնեց ողջ գիշեր։ Միասին աղօթում էին ռուսները, կաթօլիկները և հրէաները՝ ծնրադիր։ Նոյեմբերի 10-ին թնդանօթաձգութիւնը հեռացաւ։ Նոյեմբերի 11-ին գերմանացիները նահանջեցին։ Կռիւը շարունակվում է տակաւին, բայց հրաձգութիւնները այժմ լսվում են հեռու-հեռուից։

—

Վաս. Նեմիրօվիչ-Դանչէնկօն նկարագրելով Լօձի շրջակայքում տեղի ունեցած կռիւը, ասում է.

«Գերմանացիները Նովօսելսի ետեւը և Եանովի շրջակայքում կենտրոնացրել էին ամենամեծ ոյժ։ Պէտք է արդարութեան հարկը տալ նրանց. կռւի գնում էին նրանք որպէս անձնազոհ նահատակութեան։ Մեր թնդանօթները տապալում էին նրանց ահագին խմբերով։ Հարուածներից ընկնում էին, ինչպէս հասած հասկեր գերանդիի տակ, սակայն նրանց տեղը բռնում էին նորանոր ոյժեր։

«Գերմանացիները բաղխում էին բոլոր դռները, բայց գլխաւորապէս նրանք իրանց ոյժը կենտրոնացրել էին Եանովի մօտ մի կողմից և Կոնստանտինովի մօտ միւս կողմից։ Եւ նրանց ոգեւորութիւնը, պէտք է ասել, վեր էր ամեն գովասանքից։ Մեր զինուորները նրանց մասին ասում էին. «Կեցցեն! բայց իրանց գլուխը կորցնելու համար մեզ հետ կռւի բռնվեցին։ Կծանը լաւ կծան է, բայց իր բերնովը մէկ ոսկոր չէ բռնել»։ Նրանք մեր դիրքերի և փոսերի վրա էին գալիս արհամարհելով մահը, ամբողջ խմբերով ու կանգնած։ Մերոնք նրանց թոյլ էին տալիս մօտ տարածութեան վրա։ 400 քայլի վրա զարկում էին նրանց, և յետոյ մերոնք դուրս գալիս փոսերից և «ուռա» կանչելով սուիններով դիմում։ Գերմանացիները այսպիսի դիմադրութիւն երբէք չէին կարողանում տանել։ Ռուսական դիրքերի առջեւ բոլոր դաշտերը՝ գերեզման են մեր ջարդած բանակի։ Մեր պուլեմէօտների առջեւ նրանց դիակների կոյտերն են։ Եթէ սառնամանիք չը լինէր, այս ամբողջ հեռաւորութիւնները հիմա վարակված կը լինէին։ Նրանց թնդանօթաձիգները երբէք այսպէս կատաղի չէին կռւել։ Մենք շրջապատված էինք նրանց ռումբերի սեւ ծխով։ Նրանց շրապնէլների ծուխը ամպերի զանգուածի էր նման։ Գիշերը դրանք անհամար աստղերի նման թափվում էին մեր գլխին։ Որոտի, շառաչիւնի, ճիչերի, պայթիւնների և թնդիւնների մէջ, խոր գիշերվայ խաւարում լսվում էին մեր զինուորների «ուռաները» և սարսափի ու մահվան թագաւորութեան մէջ ընկած մարտիկներին փոխարինելու էին գնում մեր քաջերի նոր շարքերը հանգիստ ու հաստատ կերպով։

Այդ գիշեր գերմանացիները ջանացին մի ուրիշ կողմից՝ Կոնստանտինովի մօտից՝ մօտենալ Լօձին, բայց քաջերի լեհերը ցրեցին նրանց այնպէս, որ շուտով այնտեղ և այստեղ՝ Եանովի մօտ խաղաղութիւն տիրեց։ Գիշերը անցաւ փոքր ինչ հանգիստ. բաց գիշերվայ մէջ այլեւս չէր տեսնվում կրակի բոցեղէն աչքը...»։

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԹԱԳԱՒՈՐ ԿԱՅՍՐԻ ԳԱԼՍՏԵԱՆ ԱՌԻԹՈՎ

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Գէորգ V ժամանելու է Թիֆլիս, Թագաւոր Կայսրի գալստեան առիթով։ Նորին Վեհափառութեանն ուղեկցելու համար Էջմիածնից Թիֆլիս, ազգային բիւրօյի կողմից գնացել են Էջմիածին պ.պ. Ն. Աբէլեան, Ս. Կիւլպէնկեան և Գ. Խատիսեան։

—

Քաղաքային դումայի արտակարգ նիստը

Շաբաթ, նոյեմբերի 21-ին, երեկոյեան ժամը 9-ին, կայացաւ քաղաքային դումայի արտակարգ նիստը, ներկայութեամբ բոլոր իրաւասուների։

Հանդիսաւոր լռութեան մէջ քաղաքագլուխ Ալ. Խատիսեան, բանալով նիստը, ասաց.

Պարոնայք իրաւասուներ. Այսօր Նորին Կայսերական Մեծութեան Փոխարքան յայտարարել է ազգաբնակութեան, որ ամենամօտիկ օրերում Թիֆլիս քաղաքը բաղդաւորվելու է Նորին Կայսերական Մեծութեան այցելութեամբ։ Պարտք եմ համարում կարդալ դումային յայտարարութեան բնագիրը (տես վերև)։

Պարոնայք ձայնաւորներ. մեծ է և անսահման մեր երջանկութիւնը, և մենք հպարտ ենք գիտակցութեամբ, որ կարժանանանք մեր քաղաքի պատերի մէջ Ռուսական Երկրի Թագակիր Պետի տեսութեան։ Բազում տարիներ մեր քաղաքի ժողովուրդը պապակում էր ցանկութեամբ՝ ապրել մինչև այն անմոռանալի օրը, երբ Թագաւորը կը բաղդաւորեցնի մեզ իր այցելութեամբ, և հնարաւորութիւն կայ քաղաքի ժողովրդին անձամբ ցոյց տալ իր սէրը և անձնուիրութիւնը իր սիրեցեալ Թագաւորին և պարտականութիւնը՝ բերել Հայրենիքի սեղանի վրա բոլոր զոհերը, Հայրենիքի, որ ենթարկված է ծանր փորձութեան։ Սակայն տեղեկանալով ցնծալի օրվայ հասնելու մասին, մենք միեւնոյն ժամանակ պէտք է, որքան կը թոյլատրեն մեր ապրած ժամանակի պայմանները և նրա կարճութիւնը, արժանաւորապէս դիմաւորենք սիրեցեալ Թագաւորին և կատարենք մեզ համար ըղձալի ցանկութիւնը Փոխարքայի՝ նպաստել ամեն կերպ իրա ժողովրդի ոյժերով արտաքին կարգի պահպանութեան քաղաքում, որ այնքան անհրաժեշտ է առաջիկայ օրերում։

Գնալով ընդառաջ դումայի ցանկութիւններին, քաղաքային վարչութիւնը պատիւ ունի ներկայացնել դումայի բարեհայեցողութեանն իր հետեւեալ որոշումները.

1) Մատուցանել Նորին Կայսերական Մեծութիւն Թագաւոր Կայսրին աղ ու հաց Թիֆլիս քաղաքի անունից. 2) Խնդրել Նորին Մեծութեանը ցոյց տալ Թիֆլիսի քաղաքային ինքնավարութեան մեծ պատիւ՝ այցելելով վիրաւոր զինուորների հիւանդանոցները և քաղաքային այլ հաստատութիւնները. 3) Սարքել ընդունելութիւն Նորին Կայսերական Մեծութեան, զարդարել քաղաքը Նորին Կայսերական Մեծութեան ժամանելու օրը քաղաքային ինքնավարութեան ոյժերով, լուսավառել և խնդրել ազգաբնակութիւնից, որ նոյնը անեն տների և հաստատութիւնների վերաբերմամբ. 4) Դիմել քաղաքի ազգաբնակութեանը կոչով, խնդրելով ամենքին նպաստել արտաքին կարգերի պահպանութեան փողոցային շարժումների ժամանակ, որպէսզի ոչ ոքի զուր տեղ անհանգստութիւն չը պատճառելով՝ տրվի ամենքին հնարաւորութիւն արժանանալ Թագաւոր Կայսրի տեսքին և ողջոյնին Նրան։

Լսելով քաղաքագլխի այս զեկուցումը, Դուման միաձայն հաստատեց վարչութեան որոշումները, 25,000 րուբլի ընդունելութեան ծախքերի համար, և որոշեց նաև ի յիշատակ Թագաւոր Կայսրի այցելութեան բաշխել ապառիկ տուրքեր 50,000 րուբլու։ Ապա «Կեցցէ Կայսրը» և ուռա աղաղակների մէջ, նիստը փակվեց։

—

Թիֆլիս քաղաքի ազգաբնակութեանն ուղղված կոչը 4 լեզուներով

Քաղաքացիներ Թիֆլիսի.

Մերձաւորագոյն օրերում մեր հին քաղաքը բաղդաւորվելու է մեր սիրեցեալ Թագաւորի Բարձրագոյն այցելութեամբ։ Մեծ և անսահման է մեր երջանկութիւնը։ Մենք կարժանանանք Թագաւորի Դէմքը տեսնելուն, և մեր ջերմ ընդունելութիւնը մի անգամ եւս կապացուցանէ մեր անսահման սէրը և անձնուիրութիւնը Ռուսական Երկրի Թագակիր Պետին և մեր լիակատար պատրաստակամութիւնը՝ բերել բոլոր զոհերը մեր հայրենիքի սեղանի վրա, որ կայունութեամբ կրում է փորձութիւնների ծանր օրերը. բայց միեւնոյն ժամանակ մեզ վրա, իբրև քաղաքի քաղաքացիների վրա, ընկնում է վեհ պարտականութիւն ամեն կերպ նպաստել մեր քաղաքի լաւագոյն զարդարանքին Թագաւորի մեր մէջ բնակելու օրերին, և մենք կոչում ենք քաղաքի բոլոր քաղաքացիներին զարդարել իրանց տները դրօշակներով, ծաղկեայ պսակներով, գորգերով, իսկ երեկոները՝ լուսավառութեամբ, ապա փողոցներում ժողովրդական մասսաների անխուսափելի կուտակման ժամանակ օգնել ձեր ոյժերով կարգի պահպանութեան երթեւեկութեան ժամանակ։

Քաղաքագլուխ՝ Ալ. Խատիսեան

ՈՍՏԻԿԱՆԱՊԵՏԻ ՀՐԱՄԱՆԸ ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

Սպասվում է գալուստը Նորին Կայսերական Մեծութիւն Թագաւոր Կայսրի։

Մեր պարտքն է, մեր պարտաւորութիւնն է լարել մեր բոլոր ոյժերը այն բանին, որպէսզի Բարձրագոյն գալստի օրը քաղաքի պահպանութեան համար լինի մեր ծառայութեան բաղդաւոր օրը։ Մեզ վիճակվում է նախանձելի բաժին մեր Գերագոյն Հրամայողի աչքի առաջ կատարել մեր պարտականութիւնը, ու ես հաւատացած եմ, որ մեզանից իւրաքանչիւրը պատւով և հպարտութեամբ կը կատարի իր պարտականութիւնը ամենուրեք օրինակելի կարգ պահպանելով։

Թագաւոր Կայսրի առաջիկայ գալուստը ուրախալի օր է լինելու և քաղաքի ողջ ազգաբնակութեան համար, և կասկած չը կայ, որ ամեն ոք կուզէ տեսնել Ռուսական Հողի Թագակիր Տիրոջը և արտայայտել իր հաւատարիմ հպատակութեան զգացումները և հիացմունքը՝ Նրա հարազատ Կովկասի սահմանները գալու առիթով։

Ժողովրդի խռնումը փողոցներում, առանձնապէս այն ճանապարհների վրա, որտեղից անցնելու է Նորին Կայսերական Մեծութիւնը, կը լինի հսկայական, և մենք ամենքս՝ առանց կոչման, դիրքի, ազգութեան և դաւանութեան՝ պէտք է ժողովրդի ուրախութեան այդ օրը, առանց որեւէ մէկի կողմից արված նկատողութեան, հետեւենք այն բանին, որպէսզի փողոցի կարգը ոչ մի տեղ չը խախտվի, որպէսզի Թագաւոր Կայսրի անցնելու ճանապարհին ազատ անցք լինի և կանգնելու վայրերում բաւականաչափ տեղեր լինեն Նորին Մեծութեանը ուղեկցող պաշտօնեաների համար։

Նորին Մեծութեան Կովկասի փոխարքայի Թագաւոր Կայսրի գալստեան մասին արած յայտարարութիւնից յետոյ, ես ստանում եմ 100-աւոր առաջարկներ քաղաքացիներից, բոլոր ազգութիւններից, որոնք իրանց ծառայութիւններն են առաջարկում։ Ընդառաջելով արտայայտված ցանկութիւններին, առաջարկում եմ պրիստաւներին յայտնել իրանց ենթակայ շրջաններին, որ իւրաքանչիւր ոստիկանատան մէջ անյապաղ կարող են ցուցակագրվել այն բոլոր անձինք, որոնք կը կամենան մտնել ժողովրդական այն կամաւոր խմբերի մէջ, որոնք պահպանելու են կարգ ու կանոնը քաղաքում Թագաւոր Կայսրի այստեղ գտնված օրերում։ Իսկ այն դէպքերում, երբ այդ խմբերի մէջ մտնել ցանկացողների թիւը անհրաժեշտից անցնի, խմբերի կազմը կորոշվի վիճակահանութեամբ։

Այդ կարգով կազմակերպված բայօնական ժողովրդական կամաւոր խմբերը կունենան յատուկ նշաններ և յետոյ պէտք է իրանց իրանց նախաձեռնութեամբ հետեւեն տեղական պրիստաւի ղեկավարութեամբ փողոցային կարգ և կանոնի պահպանմանը, ինչպէս իրանց թաղամասում, այնպէս և [illegible]բեան։ Ցուցակագրվողներին հարկ է նախազգուշացնել, որ կամաւորները բացի իմ և իմ ենթակայ ոստիկանութեան պաշտօնեաների կարգադրութիւններից՝ վերաբերեալ կարգ ու կանոնի պահպանման՝ չը պէտք է այլ կարգադրութիւնների լսեն։

Որեւէ թիւրիմացութեան դէպքում այդ անձինք պէտք է դիմեն ոստիկանութեան պաշտօնեաների անմիջական աջակցութեան։

Ոստիկանապետ՝ Զգանօվսկի

ԳՐԱԿԱՆ-ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՍԱԼՕՆՈՒՄ

Գրական-Գեղարուեստական Սալօնի ուրբաթ օրվայ երեկոն բացվեց բժ. Նաւասարդեանի նախագահութեամբ՝ մի զեկուցմամբ, որ արեց Ատրպետ Կարսում և Սարիղամիշում վերջերս իր տեսած թիւրքահայ գաղթականների մասին։

Ժողովականները, լսելով Ատրպետի զեկուցումը և մի շարք առաջարկներ, որոշեցին՝ դիմել անմիջապէս Վեհ. Կաթողիկոսին, որ նա իր տրամադրութեան տակ գտնված 98,000 ր. Նպաստամատոյց Յանձնաժողովի գումարը յատկացնի հայ փախստականներին օգնութիւն տալու գործին, և ապա հրապարակ կոչել նոյն այդ Նպաստամատոյց և Թիւրքահայ գաղթականներին օգնող յանձնաժողովները, որոնք, որպէս կառավարութիւնից ճանաչված մարմիններ, կարող են իրանց վրա վերցնել թիւրքահայ փախստականներին խնամելու գործի կազմակերպութիւնը։ Նոյն առաջարկ՝ դիմելու Թիֆլիսի քաղաքային դումային, որ սա իրան բաց թողված զեմսկի միջոցներից գումարի մի մասը յատկացնի նոյն գործին։

Դրանից յետոյ ժողովը լսեց Սալմանի «Ռուս-թիւրքական պատերազմը և հայերի դերը» դասախօսութեան շարունակութիւնը։

Դասախօսը, տալով նախկին պատերազմի մանրամասն նկարագիրը, սկսած Կարսի առումից մինչև պատերազմի վախճանը, պաշտօնական տուեալների վրա նկարագրեց հայ զօրապետների այդ պատերազմի ընթացքում ցոյց տուած եզակի ծառայութիւնները, որոնք պերճախօս ապացոյցներ են հայ ժողովրդի ռազմական ընդունակութեանց։ Ապա դասախօսը թւեց այն կենդանի և կարեւոր մանրամասնութիւնն ու օգնութիւնը, որ մատուցել է հայ ժողովուրդը ռուսաց բանակին 1887—78 թւականներին, մօտ 1200 հայ կամաւորները, որպէս կռւողներ, ուղեցոյցներ, խուզարկուներ, թարգմաններ ռուս բանակին մեծամեծ օգնութիւն են հասցրել, հայ ժողովուրդը մատակարարել է զօրքին տաք հագուստներ, մթերքներ, բնակարան, վառելիք և ընդհանրապէս հեշտացրել է բանակի առաջխաղացումը դէպի Թիւրքիա և նրա խորքերը։

Դասախօսութիւնը ընդունվեց ծափահարութեամբ։ Նիւթի շուրջ վիճաբանութիւններ տեղի չունեցան, քանի որ դասախօսը տալիս էր նախորդ պատերազմի փաստական և ճշգրիտ պատկերը՝ հիմնված պաշտօնական աղբիւրների վրա։

Ուղիղ ժամը 11-ին երեկոյթը աւարտվեց։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԹԻՖԼԻՍ

◆ Այսօրվայ համարի հետ ուղարկում ենք գաւառական մեր բոլոր բաժանորդներին փոխադրական բլանկներ առաջիկայ 1915 թ. բաժանորդագրութեան համար։

◆ Այսօր, կիրակի, ամսիս 23-ին, առաւօտեան ժամը 11-ին, Գայիանեան դպրոցի դահլիճում կայանալու է հայոց դպրոցների ուսուցիչների և վարժուհիների ժողովը, խորհրդակցելու պատերազմից վնասվածներին իր օգնութիւնը ցոյց տալու հարցը։

◆ Գրիգոր ա. ք. Մանդակունեաց ստացանք 62 կտոր գիրք հայ վիրաւորներին բաժանելու համար։

◆ Դեկտեմբերի 5-ին Թիֆլիսում տեղի կունենայ «Ծխախոտի օր»։ Այդ առիթով յատուկ պատրաստութիւններ են տեսնվում։ «Ծխախոտի օրը» քաղաքը զարդարված կը լի դրօշակներով, առանձին կիօսկներ կը լինեն ծխախոտ վաճառելու համար, որտեղից գնված ծխախոտները և գլանակները ցրվելու են հէնց այնտեղ եղած արկղիկների մէջ։

◆ Նոյեմբերի 21-ի գիշերը, ժամը 2-ին և 40 րոպէին քաղաքում զգացվեց ուժեղ երկրաշարժ, որը շատ կարճ տեւեց, գրեթէ ակնթարթ։

◆ Ինչպէս հաղորդել էինք, մօտ օրերս տեղի կունենայ «Ծննդեան տօնավաճառը»։ Տօնավաճառի համար իրեր հաւաքելու նպատակով տօնավաճառ կազմակերպող յանձնաժողովը սկսելու է իր գործունէութիւնը։

◆ Վիրաւորների համար նոր լազարէթներ են հաստատվում քաղաքային հետեւեալ տարրական դպրոցներում՝ Զերքէզօվսկայա դպրոցում, Մատինօվսկայա (Սօլօլակ), Հալաբարի օրիորդաց, Վէրայի վրացոց և Խարփուխի I Պուշկինեան դպրոցներում։

—

ԿՈՎԿԱՍ

◆ Հեռագրական գործակալութիւնը հաղորդում է, որ Ախալքալաքում զգացվել է ուժեղ և կարճատեւ երկրաշարժ։

◆ Երևանի քաղաքագլուխ է ընտրվել, հրաժարված Մելիք-Ազարեանի փոխարէն, երդ.-հաւատարմ. Սմբատ Խաչատրեանը։

ԳԻՏՈՒԹ., ԳՐԱԿԱՆ., ԳԵՂԱՐ.

ԹԱՏՐՈՆ ԵՒ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ

Ժողովրդական Տուն

«Ոճրագործի ընտանիքը» ներկայացումը, որ կայացաւ նոյեմբերի 21-ին, անցաւ ընդհանուր առմամբ բաւարար։

Լաւ էր պ. Սմօ-Խարազեան Կորրադօյի դերում, բնորոշ էր պ. Ազարբեան վանահօր դերում։ Էմմայի դերը սիրուն և բնականօրէն տարաւ օր. Արծրունի։ Վատ չէր և օր. Վանեցեան Բօզալիայի դերում։ Դոն-Ֆերնանդօյի դերակատար պ. Միքայէլեան թոյլ էր. բեմի վրա իրան շատ նեղ դրութեան մէջ էր զգում և երբեմն խօսքերն արտասանում էր աղաւաղված։ Իսկ յուշարարը հօ ականջ էր տանում։

Թատրոնը, ինչպէս միշտ, այս անգամ էլ ծայրէ ի ծայր լի էր։ Ս. Ր.

Խմբագիր-հրատարակիչ՝ Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

Печатать дозволено военной цензурой.

Յ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն Ն Ե Ր

ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԲՈՒԺԵԼՈՒ ՆՈՐ ՄԻՋՈՑ

Մեր ժամանակի երկու յայտնի հոգեբա- [illegible] Հէյգը և Փրանսիայի Բրոուն-Սէկարը [illegible] հիւանդութիւնների բուժման մասին։

Պրոֆ. Հէյգը իր փայլուն աշխատասիրութեամբ [illegible]

[illegible] մէջ առատանում են պուրինները, որոնցից և առաջանում է միզային թթուտը։

Միւս գիտնականը՝ պրոֆ. Բրոուն Սէկարը՝ իր աշխատասիրութիւններով և բազմաթիւ դիտողութիւններով թէ իր վրա և թէ իր հիւանդների վրա՝ ոչ պակաս փայլուն կերպով ապացուցել է, որ «կենդանիների սերմնային գեղձերից հանված հիւթը պարունակում է իր մէջ հէնց այն թթուտներն ու ֆերմենտները, որոնք բացակայում են ծերերի, հիւանդների և թուլակազմների արեան մէջից, և որ այդ հիւթը, մուտք գործելով արեան մէջ արագացնում է նիւթերի փոխանակութիւնը, հալեցնում և ոչնչացնում է պուրիններն ու միզային թթուտը, այսինքն՝ անհետացնում է խրոնիկական հիւանդութիւնների պատճառները և օրգանիզմը դնում է վերածնութեան իսկական շաւղի վրա»։

Այժմ միայն յայտնի է բժիշկների շրջանում եղած այն աջողութիւնը, որ ունի կենդանիների սերմնային գեղձերից պատրաստված հիւթը—Դ. ԿԱԼԷՆԻՉԷՆԿՈՅԻ լաբորատորիայից։ Արդէն 3000-ից աւելի բժիշկներ նշանակում են Դ. ԿԱԼԷՆԻՉԷՆԿՈՅԻ լաբորատորիայում պատրաստված սերմնային հիւթը այնպիսի հիւանդութիւնների ժամանակ, որոնք առաջանում են օրգա- [illegible] ցաւի, շաքարահիւանդութեան, դիաբէտի, տուբերկուլոզի, բրօնխիտի, արտէրիօսկլէրոզի եւ գիրութեան, գլխացաւի եւ անքնութեան, ողնուղեղի հիւծման, մարսողութեան եւ սրտի գործունէութեան անկանոնութեան, տիֆից, քոլէրից, դիֆտերիտից, սիֆիլիսից, ծննդաբերութիւնից, անդամահատութիւնից առաջացած թուլութեան և այլ հիւանդութիւնների ժամանակ։

Դ. ԿԱԼԷՆԻՉԷՆԿՈՅԻ լաբորատորիայի սերմնային հիւթի բուժիչ նշանակութիւնը, բժիշկների կարծիքով, ԽՈՇՈՐ է, որ երևում է հետևեալ դիտողութիւններից։

Պ. Պ. ԲԺԻՇԿՆԵՐԻ ԴԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

1) Ներքինհիւանդ. [illegible] Ա. Մ. [illegible] դիտողութիւնը։ Խարկով, Գոգոլի փողոց № 6.

«Զափազանց շնորհակալ եմ Ձեզանից Ձեր հիանալի պրէպարատի (սերմնային հիւթ՝ Դ. Կալէնիչէնկոյի լաբոր.) ինձ ուղարկելու համար։ Թէ ես և թէ իմ եղբօր-որդին լաւ հետևանքներ ունեցանք։ Մէկ և կէս ամսվայ ընթացքում իմ [illegible] ուժերս ըստ դինամէտրի աւելացան մինչև 4 կիլօ (տարիքս 76 է), տրամադրութիւնս աւելի փոխվեց դէպի լաւը, ախորժակս բաւականին աւելացաւ։ Մի ամսից յետոյ, եղբօր-որդուս հազը և խորխը դադարեց, ուժերը բաւականին աւելացան։ Այն հիւանդները, որոնց խորհուրդ էի տուել Ձեր պրէպարատը գործածել, շատ գոհ մնացին։ Ես իմ կնոջս բժշկում էի Սպէրմին-Պէլով, սակայն հետևանքները բացասական եղան»։

2) Բժշկապետ Կ. ՇՉԵԿԻՆԻ (Խարկովի համալսար. ասիստենտ) դիտողութիւնը։

«Ես ունէի ստամոքսի կատառ և 4—5 օր շարունակվող կապութիւն։ Բժշկական ոչ մի միջոց ինձ չօգնեց. բայց հէնց որ սկսեցի ընդունել սերմնային գեղձերից պատրաստված հիւթը, մինչև երկու շաբաթը կանոնաւորվեց իմ ստամոքսը, և այժմ ամեն օր կատարում եմ իմ բնական պահանջը։ Երբ ես ժամանեցի Եալտա, իմ մարմնի կշիռը 3 պուդ 20 ֆունտ էր. իսկ այժմ՝ 3 պուդ 28³/₄ ֆունտ է։ Կլիմայական ոչ մի պայման առաջին երկու ամսում ինձ ոչինչ չօգնեց, այլ, ընդհակառակն, ես աւելի թոյլ էի զգում ինձ և նիհարում էի. բայց հէնց որ սկսեցի խմել Ձեր դեղը, երեք շաբաթից յետոյ ես ինձ 60 տարով ջահել էի զգում (ինքս 60 տարեկան եմ)»։

3) Բժշկ. Ա. Մ. ԿՆՅԱԶՈՎՍԿԻ դիտողութիւնը։ Կաժդանի գիւղ, Նովովիլեյսկի գաւառ, Վիլն. նահանգ.

ա) «Մի 47 տար. հիւանդ, թոքախտաւոր, գտնվում էր մահվան ճիրաններում։ Երկրորդ սրուակ դեղը ընդունելուց յետոյ հիւանդը բոլորովին վերականգնացաւ, թոքերի թարախային պալարներն սպիներով ծածկվեցին, և քննելիս՝ սարսափելի հիւանդութեան ախտանշանները այլևս չէին նկատվում։ Թէ ես և թէ իմ պաշտօնակիցները հիացած ենք Ձեր դեղի փայլուն հետևանքներից»։

բ) «Մի պառաւ կալուածատիրուհի, որ հիւանդ էր յօդացաւով և ջրգողութեամբ, այդ դեղից երկու սրուակ ընդունելուց յետոյ՝ կարողանում է երկարատև զբօսնել։ Ուռոյցքները չքացել են, նոյնպէս և՝ բոլոր յօդային ցաւերը։ Իրան 20 տարով ջահելացած է զգում»։

գ) «Մի քահանայ, 52 տարեկան, որ հալումաշ էր եղել մայասիլից, մի սրուակ ընդունելուց յետոյ առողջացաւ։ Ամեն ինչ փորձել էր, սակայն անօգուտ. իսկ 3 շաբաթվայ ընթացքում, այն էլ մի սրուակ ընդունելով, մարդը վերականգնեց իր առողջութիւնը»։

«Ես գնում եմ Բերլին և Պարիզ, ուր Բժշկ. Ընկ. մէջ պիտի զեկուցում կարդամ իմ փորձերի մասին՝ Դ. Կալէնիչէնկոյի սերմնային գեղձերից պատրաստված հիւթի վերաբերմամբ»։

4) Բժ. Պ. Ա. ԱՆՏԻՊԻՆԻ դիտողութիւնը։ Դեղովիչի կայար., Մ.-Վ.-Ր. երկաթուղի։

«Մի վարժուհի 28 տար. (Ս. Պ.) ունեցել էր թոքերի բորբոքում, մի տարուց յետոյ՝ տիֆ, որից յետոյ տեղի էր ունեցել ուժեղ անէմիա և թուլազգացութիւն։ Հիւանդը ամբողջ երկու ամիս պառկած էր անկողնում, և ոչ մի դեղ չէր օգնում նրան։ Մէկ խորանարդ միլ. արեան մէջ ես խոշորացոյցով գտայ 3.700.000 կարմիր գնդակներ։ Իսկոյն ես գրեցի նրան դեղատոմս՝ գործածելու սերմնային գեղձերից քամված հիւթ, և չորս սրուակ ընդունելուց յետոյ հիւանդի անէմիան սկսեց արագարար անհետանալ։ Վեց սրուակից յետոյ ես հաշուեցի նրա արեան կարմիր գնդակները և գտայ 6.300.000 հատ։ Հիւանդի ուժերը այնքան վերականգնվեցին, որ նա կարող է այժմ պարապել երեխաների հետ։ Ուշադրութեամբ քննելով և ուսումնասիրելով պրէպարատը, ես կարող եմ համարձակ ասել, որ դա ամենալաւ և ուժեղ դեղ է շատ հիւանդութիւնների դէմ»։

5) Բժ. Վ. ՄԱՏՈՒՍԵՎԻՉԻ (Լուբնա) դիտողութիւնը։

«Մի հիւանդ, 26 տարեկան, նեղ կրծքով, թուլակազմ, որ մի քանի անգամ արիւն էր թքել, ախորժակը վատ, թախծոտ, իր հիւանդութեան (թոքախտ) վատ հետևանքները նախազգացող, բժշկվում էր ինձ մօտ։ Ես նշանակեցի նրան ընդունել Դ. Կալէնիչէնկոյի լաբորատորիայում պատրաստված սերմնային գեղձերից քամված հիւթից։ Հիւանդի ախորժակը բացվեց, տրամադրութիւնը օրէ-ցօր լաւացաւ։ Մինչև երկու շաբաթը երիտասարդն աշխատել սկսեց։ Մինչև երկու ամիսը նրա մարմնի կշիռը 21 ֆունտով աւելացաւ։ Հազը դադարեց։ Կարող եմ համարձակ անել այս եզրակացութիւնը, որ «սերմնային հիւթը վերականգնում է օրգանիզմի ուժերը՝ կռուելու վնասակար հիւանդութիւնների դէմ, և այդպիսով՝ այս կամ այն հիւանդութիւնից երերված առողջութիւնը նորից վերականգնում է»։

Հիւանդների անձնական դիտողութիւնները

6) Պ. Իվանով, ծովային տէխնիկ-ջրասոյզ, գնդապետ (Մոսկվա, Մեծ Եակիմանկա)։

«Մարմնիս աջ կողմից ես կաթուած էի ստացել։ Ոչ ոքի չէր ճանաչում և գիտակցութիւնս կորցրել էի։ Իմ պաշտօնակիցներիս թախանձանքը՝ վերյիշել աշխարհիս շուրջը եղած նաւարկութիւնը Թագաժառանգ Ցեսարեվիչի—այժմ բարեբաստիկ Թագաւորող Կայսեր—հետ՝ ես անկարող էի լինում կատարել։ Ամեն ինչ ինձ համար կորած էր։ Ես սկսեցի ընդունել սերմնային գեղձերից քամված հիւթ։ Եւ այժմ, շնորհիւ Աստուծոյ ողորմութեան, ես ինձ այնպէս առոյգ, կատարելապէս առողջ և ուժեղ եմ զգում, որ բոլոր իմ ծանօթները չեն կարողանում որոշել, թէ մարմնիս ո՛ր մասն էր կաթուածի ենթարկված։ Ինձ, իսկապէս ասած, վերադարձել է երկրորդ երիտասարդութիւնը»։

7) Քահանայ Սլաստենով Ա. Վաս. (Մալայա-Կնեազեվկա, Ատկար. գաւ., Սարատովի նահ., «Բ. Կոպէնի» կայարան)։

«Իմ փեսայ՝ Ա. Ս. քահանան սաստիկ հիւանդ էր. շարունակ սաստիկ քրտնելուց՝ ամեն օր 3 շապիկ էր փոխում։ Նա այնքան էր թուլացել, որ գլուխը բարձրացնել չէր կարողանում։ Սերմնային գեղձերից քամված հիւթից մի սրուակ ընդունելուց յետոյ հիւանդը իր մէջ սկսեց ույժ զգալ, ախորժակը բացվեց, սկսեց հանգիստ քնել և շուտով բոլորովին ապաքինվեց։ Այժմ նա իրան այնպէս լաւ է զգում, որ սրանից 10 տարի առաջ էլ այդպէս չէր զգում»։

8) Տիրացու Ի. Ա. Նարբէկով (Կոստրոմա, գեմստվային պօստ, Վօզնեսենսկի գիւղ)։

«Ես անցեալ ամառ ընդունեցի սերմնային գեղձերից պատրաստված հիւթից 2 սրուակ[.] Մարմինս ձախ կողմում ստացված կաթուա[ծից] [illegible] ծիս դէմ։ Ես ինձ այնքան լաւ եմ զգում, որ կարողացայ չորս անգամ գնալ ոտով մինչ[և] Կոստրոմա, 25 վերստ տարածութիւն, և վե[րա]դառնալ»։

9) Նաղ. Ա. Կվաշուկ (Չերվօննոէ կա[յա]րան, Վոլ. նահ.)։

«Ես ձեռների յօդացաւ ունէի, նոյնիսկ չէի կարողանում ծծկեր երեխայիս ձեռնե[րիս] վրա պահել, այնպէս որ աղախինս ստիպված էր լինում երեխային գօտիով կապել կրծքիս, որպէսզի կարողանայի կերակրել նրան։ Սերմնային հիւթից երկու սրուակ ընդունելուց յետոյ ես բուժվեցի մինչև անգամ զգում էի ամբողջ օրգանիզմիս մէջ բարելաւումն»։

10) Ալէքսանդրա Սմիրնովա (Տուլա, Կր[...] վայա-Բելայեվսկայա փող., տ. Բօրիսովի).

«Չորս տարի սրանից առաջ ես իմ 7 տարեկան երեխային բժշկեցի սերմնային հիւթով։ Նա սարսափելի բրօնխիտ ունէր։ Ե[րե]խան մինչև այն դրութեան հասաւ, [որ] ման գալ չէր կարողանում, համարեա թ[ե] խեղդվում էր, նիհարում, գունատվում և [ո]չինչ ուտել չէր կարողանում։ Բժիշկները ա[սում] էին, որ նա ժամանակով թոքախտ պիտի դառնայ։ Ես սկսեցի երեխայիս տալ սերմնային հիւթ, օրական 3 անգամ՝ 7 կաթիլ իւրաքանչիւր անգամը։ Նա դրանից յետոյ սկսեց ուտել, շտապով կազդուրվել, թողեց հազալը, ծանչոց բոլորովին չունէր և սկսեց գիրանալ։ Նա մինչև օրս էլ այնպէս գէր է, սովորում է դպրոցում և աւելի առողջ է, քան իր միւս եղբայրները»։

Մնում է ցանկալ, որ բազմաթիւ բժիշկներ և հիւանդներ, որոնք նուազ չափով անգամ կասկածում են Կալէնիչէնկոյի լաբորատորիայում պատրաստված «սերմնային հիւթի» բուժիչ ազդեցութեան վերաբերմամբ, ան[ձա]մբ փորձէին այդ պրէպարատը։

Պ. պ. բժիշկներին «Սերմնային հիւթը», Դ. Կալէնիչէնկոյի լաբոր. պատրաստված դի[տո]ղութեան համար ուղարկվում է GRATIS

ՈՒՂԱՐԿՎՈՒՄ Է ՁՐԻ

Դ. ԿԱԼԷՆԻՉԷՆԿՈՅԻ լաբոր. պատրաստված սերմնային հիւթով բուժումներ անելու վերաբերեալ ընդարձակ գրականութիւն (մօտ 400 բժիշկների դիտողութիւններ)։

Դ. ԿԱԼԷՆԻՉԷՆԿՈՅԻ լաբոր. ՍԵՐՄՆԱՅԻՆ ՀԻՒԹԻ մի սրուակը արժէ 2 ր. 50 կ.։ Ճա[նա]պարհածախսը (կարելի է և վերակէ[ն]ք.)—40 կ.։ Մի սրուակից աւել պատուիրողները ճանապարհածախսը չեն վճարում։

Հասցէն՝ Органотерапевтическая лабораторія Д. Калениченко, Москва, Козловскій пер. соб. д., № 10, кв. 267.

(Вѣд. Петрогр. Град. № 70—1914 г.)

984. 4—2

Ատամնաբուժարան

հիմնված ատամնաբոյժ

Բ. ՀԱՅԿԻՆԱՅԻ

նախաձեռնութեամբ։ Թիֆլիս, Միխայլովսկի պր. № 76

Բուժարանը բաց է հիւանդների համար օրվայ ու գիշերվայ ամեն ժամին։ Ատամները բուժելու և պլոմբելու համար վճարը ստացվում է ըստ հաստատված սակագնի։

Բուժարանում գործում են 5 բժիշկ-մասնագէտներ, բժ. վիրաբոյժ Բ. Բ. Պիրադովը (որ ժամանակաւորապէս բացակայ է)։

Բուժարանն ունի կատարելագործված լաբորատորիա արհեստական ատամներ պատրաստելու համար։ Պատրաստվում են ամեն տեսակ ատամ ճա-տեխնիկ կական ամենա հանգիստ և շատ փոփոխություն 3 ժամվայ ընթացքում։

(օ. մ.) 755. 100—48

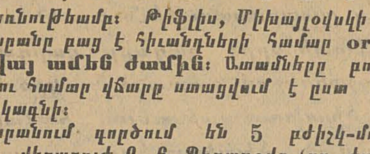

1011. (Կ.) 50—1

Թիֆլիսի Կենտրոնական Գրավաճառանոցում

վաճառվում են հետևեալ գրուածքները.

Ալ. Աբէլեան. «Մարվող ճրագներ», պիէս 3 արար.	գ.	60 կ.
Ա. Ահարոնեան. «Լռութիւնը», վէպ.	գ.	60 կ.
Բժ. Ա. Բուդաղեան. «Մայրական խորհուրդներ պատանիներին»,	գ.	20 կ.
Ե. Նազեան. «Տղամարդկանց և կանանց գաղտնի հիւանդութիւնների բժշկաբան»,	գ.	50 կ.
Մաղաք Պետրոսեան «Պատուանդաններ»	գ.	30 կ.
Սալ-Ման. «Ռուս-Ճապոնական պատերազմը և նրա հայազգի հերոսները», Ա. գեն. Լորիս-Մելիքով.	գ.	30 կ.
Ստ. Տէր-Աւետիքեան. «Պատմուածքներ»,	գ.	50 կ.
Քաջբերունի. «Հայկական նաւորութիւններ»,	գ.	60 կ.
Րաֆֆի. «Դաւիթ-բէկ», պատմական վէպ.	գ. 3 ր.	50 կ.
Վ. Տէրեան. «Բանաստեղծութիւններ»,	գ. 1 ր.	
Փրանգեան. «Միխայլովսկին որպէս փիլիսոփա-սոցիոլոգ»,	գ.	60 կ.
КИШМИШЕВЪ. «Война въ Турец. Арменіи»,	ц. 5 р.	

Այդ նոյն գրավաճառանոցում կարելի է ստանալ նաև բոլոր հայերէն դասագրքերը և պատերազմի ռազմաբեմի ընտիր քարտէզները։

Դիմել՝ Въ Тифлисъ, Центральная книжная торговля. 1019. 1—1

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Բժշկ. Բ. Նաւասարդեանի

Հիմնված 1880 թ.

(Կուկիա, Վորոնցովի արձանի հանդէպ)

Ամեն օր, բացի կիրակի օրերից

«606»-ի եւ «914»-ի ներարկում բժշկական խորհրդակցութեամբ՝ առ. 11—12 ժ.

ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ

Բ. Ա. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆ—11—12 ժ. վիրաբուժութեան վեներական (սիֆիլիս) հիւանդութիւն։

Բ. Գ. ԱՂԱՄԱԼԵԱՆ—2¹/₂—2 ժ. ներքին, ջղային և երեխայոց հիւանդութ. և ծախկահատ.։

Մ. Մ. ԲԵՆԻԱՄՕՎԻՉ—11—12 ժ. ականջի, կոկորդի, քթի հիւանդութ.։

Ա. Գ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ—12—1 ժ. ներքին. հիւանդ. և շաքարախտ. երեխայոց ներքին և հիւ. և ծաղկահատ.։

ԿԻՆ-Բ.ԺԻՇԿ ՏԷՐ-ԴԱՒԹԵԱՆ—12—1 ժ. մանկաբարձութիւն և կանանց հիւ.։

ԵՐԵԿՈՆԵՐԸ

Մ. Մ. ԲԵՆԻԱՄՕՎԻՉ—6—7 ժ.

Վճարը 50 կ.։ Չքաւորները ձրի։ Համախորհրդի (կօնսիլիում) և օպերացիայի համար առանձին։ Հիւանդանոցի վերատեսուչ՝

Բժշկապետ Բ. Նաւասարդեան

1. 0—115

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

Ս. ՔԱՀ. ՏԷՐ-ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆԻ

„Армяно - Григоріанскій Календарь“ на 1915 г.

Գինն է 25 կ.։ Դիմել՝ Ставрополь г., Свящ С. Теръ-Ованнесьяну.

(օ.մ.) 1002. 10—4

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

Մ. ՋՄՇԿԵԱՆԻ

1915 թ.

„ՄՈՅԻ ՕՐԱՑՈՅՑԸ“

ՍԱՍՈՒՆԻ ՀԵՐՈՍԱՊԵՏ

Անդրանիկի

պատկերով։

Ցանկացողները թող շտապեն, որպէսզի հերթին ժամանակին կարողանան ստանալ։ Հասցէն՝ Թիֆլիս, Մակար Ջմշկեան։

(Կ.Կ.) 966. 10—8

ԲԺՇԿԱՊԵՏ

Գ. Ա. ՀԱԽՎԵՐԴԵԱՆ

նախկին օրդինատոր Պետերբուրգի սիֆիլ.-վեներ. կլինիկայի։ Ընդունում է հիւանդներին յատկապէս միզասեռային, վեներ., սիֆիլիսային հիւանդութեան. առաւ. ժամը 10—11 և երեկ. ժ. 7—9. Սեմենօվսկայա փող., № 18 (Վորոնցովի արձանի մօտ)։ Բժշկի բնակարանը Սեմենօվսկայա, № 16.

(Հ. ու. Կ.) 1018. 100—1

„Գուտտենբերգ“ գրախանութում վաճառվում են

«Ռուս-Թիւրքակ. պատերազմի» քարտէզը հայերէն, պոստի ծախքով	50 կ.
Նոյնը հայերէն, երկու գոյնով	25 կ.
«Եւրոպական պատերազմի քարտէզը» հայերէն, պոստի ծախքով	1 ր.
«Հայոց պատմութիւնը», երեք պրակ, Դուլէնի, կազմած	1 ր. 50 կ.
«Վերք Հայաստանի» (էժան հրատարակութիւն) Աբովեանի	50 կ.
«Պատմուածքներ թիւրքահայերի կեանքից» Վ. Փափազեանի	1 ր.
«Հայ գրողներ». ժողովածու, մասն Ա. Ահարոնեանի, Աղայեանի, Թումանեանի և Փափազեանին, կազմած	2 ր. 25 կ.
«Բալկանեան պատերազմի պատմութիւնը», կազմած, 5 հատոր	5 ր.
«Հայկական խնդիրը և ազգային սահմանադրութիւնը Թիւրքիայում» Ա. Սարուխանի	2 ր. 50 կ.
«Հին Հայաստան և անյայտ գաւառներ» Ս. Կանայեանի	75 կ.
«Արևելեան խնդիրը և հայկական հարցը», Թարգմ. Սրմաքեշեանի	2 ր.
Добровольцы Карабага, Потто	60 к.
Кавказъ (Сѣверный Кавказъ и Закавказье) Сельско-хозяйственная, Торгово-промышленная, Фабрично-заводская и Горно-промышленная жизнь Кавказа, Конопка, въ перепл. съ перес.	3 р. 50 к.
Курсъ строительнаго искусства съ атласомъ чертежей, Малиновскаго	4 р. 25 к.
Исторія армянской церкви, Орманянца (быв. Патріархъ)	1 р. 50 к.
Хентъ, Раффи. пер. съ армянск. Кара-Мурзы	1 р.
Подъ гнетомъ времени, Рубакина (Иллюстраціями)	50 к.

Կարելի է և մարկաներով։

Դիմել՝ Тифлисъ, Книжный магазинъ «Гуттенбергъ». (Կ.) 1013. 2—3

ԱԿՑ. ԸՆԿ. Тифлис. Метал. Заводъ

Ինժեներ Գ. Ջ. Եարալեան և Ընկ.

Թիֆլիս, Կվիրիլսկայա, 9, սեփ. տ.

Տնօրէնի էլէֆօն № 9, Կառավարչի բնակարան 14—78.

ԳՈՐԾԱՐԱՆԸ ՍՏԱՆՁՆՈՒՄ Է ԼՐԻՒ ՍԱՐՔԱՒՈՐՈՒՄՆ

Գիդրօ-շոգե-նաւթա-էլեքտր. կայարանների՝ առանձին աւտոմատիկ յարմարութիւններով, որոնք ազատում են կայարանների վերաբերմամբ ունենալիք հակողութիւններից։ Ջրհան, սառցային, սառոյց պատրաստող, փոշեմաքրիչ, ջրաբաշխական կայարանների։ Վերանորոգումն և սարքաւորումն ջրաղացների, փայտասղոցարանի, բամբակազտիչ, ձիթհան և այլիս պատրաստող գործարանների։ Կատարելագործված վերելակների՝ մարդկանց և ապրանքների համար։ Կառուցում է—շարժիչներ և մեքենաներ բոլոր տեսակի տեխնիկ. և գիւղատնտես. նպատակների համար։ Կատարում է—ամեն տեսակ կաթսային, կամուրջային և այլ մետաղային աշխատանքներ։ Պատրաստում է—արտասահմանեան ֆիրմաների նորագոյն ձևերով շքեղ դարպասներ, ցանկապատներ, պատշգամբներ, բակեր և այլն։ Նախագծեր և նախահաշիւներ բոլոր մասնաշված աշխատանքների համար։

(Կ.) 983. 25—2

Լոյս տեսաւ և վաճառվում է հայերէն ԳՐՊԱՆԻ

Գ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆԻ կազմած

ՌՈՒՍ-ԹԻՒՐՔԱԿԱՆ ՌԱԶՄԱԲԵՄԻ

№ 1 (Տրապիզոնի և Էրզրումի շրջան)

№ 2 (Ալաշկերտի, Վանի և Ատրպատականի շրջ.)

ԳՈՒՆԱՒՈՐ ՔԱՐՏԷԶՆԵՐԸ

Իւրաքանչիւր տետրը արժէ 10 կ.։ — Մեծաքանակ ցանկացողին 30% զեղչ. ճանապարհածախսը ուզողի վրա։ Դիմել կազմողին՝ ТИФЛИСЪ, Ванкскій пер. № 7, կամ «Գիր[...]» «Գուտտենբերգ» և այլ հայ գրավաճառներին։

ԱՊԱՌԻԿ ՈՉ ՈՔԻ ՉԻ ՈՒՂԱՐԿՎԻ.

(Կ.) 1009. 2—2

Մի հայուհի,

որ աւարտել է ռեմինգտոնի վրա ռուսերէն գրելու կուրսերը, ցանկանում է պաշտօն ունենալ գրասենեակներում։

Հասցէն՝ Красногорская ул. № 18, Թոխաթելեանցին։ 1015 1—1

Լոյս տեսաւ

ՍԱԼ-ՄԱՆ

ՌՈՒՍ-ՃԱՊՈՆԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

և նրա

ՀԱՅԱԶԳԻ ՀԵՐՈՍՆԵՐԸ

Ա.

ԳԵՆԵՐԱԼ-ԱԴԻՒՏԱՆՏ

ԼՈՐԻՍ-ՄԵԼԻՔՈՎ

(Իր լուսանկարով և պատերազմական բեմի սխեմատիկ քարտէզով)։

Գինն է 30 կոպէկ։

Ծախվում է Թիֆլիսի բոլոր գրավաճառանոցներում։ Պահեստը հեղինակի մօտ։ Հասցէն՝ Тифлисъ, Бебутовская 6. Ашоту Атанасьяну. Ուղարկվում է վերադիր վճարով. 20-ից աւելի՝ 20% զեղչ։

(Կ. Ե. Հ.) 960. 0—8

Ծախվում են

1) «ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԱՂՏՆԻ ՑԱՒԵՐԻ ԲԺՇԿԱՐԱՆ» նկարներով, բազմաթիւ խորհուրդներով և բէցեպ[տ]ներով։ Անհրաժեշտ գիրք և պարզ ու հասկանալի գրված ամեն մի չափահասի համար. բազմաթիւ նախազգուշութեան կանոններ տրիպէրով և այլ ցաւերով չը [...] բռնվելու համար։ Գրքի մէջ կայ նաև սուր և խրո[նի]կական տրիպէրի և բժշկութեան մասին, րէցեպտներով։ Գինը 50 կոպ.։

2) «ՓՈՐՁԱՆՔՆԵՐԻ ԱՌՋԵՒՈՒ ԲԺՇԿԱՐԱՆ», ամեն տ[ե]սակ պատահական փորձանքներ, հիւանդութիւնններ, թունաւորութիւններ և նրանց շուտափոյթ օգնութ[եան] բազմաթիւ տնային դեղեր և խորհուրդներ։ Շատ պ[արզ] ու հասկանալի լեզուով։ Ամեն մարդու անհրաժեշտ գիրք գրպանի համար, և ամեն մարդ կարող է օգնութիւն հասցնել թէ իրան և թէ ուրիշներին։ Գինը 30 կոպ.։

3) «ԾԻԾԱՂԻ ՏԿՃՈՐ» ամենալաւ և ծիծաղաշարժ [...] անեկդոտների ու սրախօսութիւնների ժողովածու։ Ծաղրաշարժ տկճորի պատկերը գրքի երեսին։ Գինը 20 կ.

Այս երեք գիրքը միասին պահանջողներին

ՁՐԻ ՈՒՂԱՐԿՈՒՄ ԵՄ ԻԲՐ ՆՈՒԷՐ

երեք հետևեալ գրքերը. 1) «Նիկարմատի շալվար[ը]» ծիծաղաշարժ փօղեվիլ չափահասների համար (գինն 20 կ.), 2) «Րաֆֆի» պատկերով (գ. 10 կ.), 3) «Մ[ի] նոյն դաղաղում», պատմուածք հայ-թիւրքական կ[ռիւ]ներից, գլխակների նկարներով, գինն է 7.։

Գրքերի գինը և ճանապարհի ծախս 20 կոպ. պայման առաջուց դրկել մարկաներով։ Հասցէն՝ Тифлисъ. Семеновская ул. № 9. Медицинскому фельдшеру А. Г. Есаянцу.

(Հ.Կ.) 327. 100—53

Типографія канцеляріи Намѣстника Его Императорскаго Величества на Кавказѣ, Лорисъ-Меликовская улица, домъ казенный